Draft Release Version

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता क्रम पाठः

षष्ठ काण्डे, द्वितीयः प्रश्नः

Table of Contents

6 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः	3
com ~~and Olas and a disconnections~~	_
6.2 षष्ठ काण्डे द्वितीयः प्रश्नः – सोममन्त्रबाह्मणनिरूपणं	3

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

6 कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता क्रम पाठः

6.2 षष्ठ काण्डे द्वितीयः प्रश्नः – सोममन्त्रब्राह्मणनिरूपणं

TS. 6.2.1.1 - Kramam

पत्यन्वारभते । अन्वारभते पत्नी । अन्वारभत इत्यनु – आरभते ।
पत्नी हि । हि पारीणह्यस्य । पारीणह्यस्येशे । पारीणह्यस्यति
पारि – नह्यस्य । ईशे पत्निया । पत्नियैव । एवानुमतम् । अनुमतम्
निः । अनुमतमित्यनु – मतम् । निर्वपति । वपति यत् । यद् वै ।
वै पत्नी । पत्नी यज्ञस्य । यज्ञस्य करोति । करोति मिथुनम् ।
मिथुनम् तत् । तदथौ । अथौ पत्नियाः । अथौ इत्यथौ । पत्निया एव ।
एवैषः । 1 (50/60)

TS. 6.2.1.2 - Kramam

एष यज्ञस्य । यज्ञस्यांन्वारम्भः । अन्वारम्भोऽनविच्छित्त्यै । अन्वारम्भ । इत्यनु – आरम्भः । अनविच्छित्त्यै यावद्भिः । अनविच्छित्या । इत्यनव – छित्त्यै । यावद्भिर् वै । यावद्भिरिति यावत् – भिः । वै राजा । राजाऽनुचरैः । अनुचरैरागच्छिति । अनुचरैरित्यनु – चरैः । आगच्छिति सर्विभ्यः । आगच्छितित्या – गच्छिति । सर्विभ्यो वै । वै तेभ्यः । तेभ्य आतिथ्यम् । आतिथ्यम् क्रियते । कियते छन्दार्सा । छन्दार्सा खलु । खलु वै । वै स्रोमस्य ।

सोमस्य राज्ञः । राज्ञोऽनुचराणि । अनुचराण्यग्नेः । अनुचराणीत्यनु – चराणि । अग्नेरातिथ्यम् । आतिथ्यमसि । असि विष्णवे । विष्णवे त्वा । त्वेति । इत्याह । आह गायत्रियै । गायत्रिया एव । एवैतेन । एतेन करोति । करोति सोमस्य । सोमस्यातिथ्यम् । आतिथ्यमसि । असि विष्णवे । विष्णवे त्वा । त्वेति । इत्याह । आह त्रिष्टुभें । त्रिष्टुभें एव । एवैतेन । एतेन करोति । करोत्यतिथेः । अतिथेरातिथ्यम् । आतिथ्यमसि । असि विष्णवे । विष्णवे त्वा । त्वेति । इत्याह । आह जगत्यै । जगत्या एव । 2 (50/56) TS. 6.2.1.3 - Kramam एवैतेन । एतेन करोति । करोत्यग्नये । अग्नये त्वा । त्वा रायस्पोषदाव्. त्रे । रायस्पोषदाव्. त्रे विष्णवे । रायस्पोषदाव्. त्र इति रायस्पोष – दाव्. हो । विष्णवे त्वा । त्वेति । इत्याह । आहानुष्टुभै । अनुष्टुभ एव । अनुष्टुभ इत्यनु – स्तुभै । एवैतेन । एतेन करोति । करोति ३येनाय । ३येनाय त्वा । त्वा सोमभृते । सोमभृते विष्णवे । सोमभृत इति सोम – भृते । विष्णवे त्वा । त्वेति । इत्याह । आह गायत्रियै । गायत्रिया एव । एवैतेन ।

एतेन करोति । करोति पञ्च । पञ्च कृत्वः । कृत्वो गृह्णाति । गृह्णाति पञ्चाक्षरा । पञ्चाक्षरा पङ्किः । पञ्चाक्षरिति पञ्च – अक्षरा । पङ्क्तिः पाङ्क्तः । पाङ्को यज्ञः । यज्ञो यज्ञम् । यज्ञमेव । एवाव । अव रुन्धे । रुन्धे ब्रह्मवादिनः । ब्रह्मवादिनो वदन्ति । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः । वदन्ति कस्मात् । कस्माथ् सत्यात् । सत्याद् गायित्रयौ । गायित्रया उभयतः । उभयते आतिथ्यस्य । आतिथ्यस्य क्रियतॆ । क्रियत इति । इति यत् । यदॆव । एवादः । अदः सोमम् । सोममा । आऽहरत् । 3 (50/55) TS. 6.2.1.4 - Kramam अहरत् तस्मात् । तस्माद् गायत्रियै । गायत्रिया उभयतः । उभयत आतिथ्यस्य । आतिथ्यस्यं क्रियते । क्रियते पुरस्तात् । पुरस्ताच् च । चोपरिष्टात् । उपरिष्टाच् च । च शिरः । शिरो वै । वा एतत् । एतद् यज्ञस्य । यज्ञस्य यत् । यदातिथ्यम् । आतिथ्यम् नवकपालः । नवकपालः पुरोडाशः । नवकपाल इति नव – कपालः । पुरोडाशों भवति । भवति तस्मात् । तस्मान् नवधा । नवधा शिरः । नवधैति नव – धा । शिरो विष्यूतम् । विष्यूतम् नवकपालः ।

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

विष्यूतमिति वि – स्यूतम् । नवकपालः पुरोडाशः । नवकपाल इति नवं – कपालः । पुरोडाशों भवति । भवति ते । ते त्रयः । । त्रयस्त्रिकपालाः । त्रिकपालास्त्रिवृता । त्रिकपाला इति त्रि – कपालाः । त्रिवृतास्तोमेन । त्रिवृतेति त्रि – वृता । स्तोमेन सम्मिताः । सम्मिता स्तेजः । सम्मिता इति सम् – मिताः । तेजं स्त्रिवृत् । त्रिवृत् तेजंः । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । तेजं एव । एव यज्ञस्य । यज्ञस्य शीर्.षत् । शीर्.षन् दधाति । दधाति नवकपालः । नवकपालः पुरोडाशः । नवकपाल इति नव – कपालः । पुरोडाशो भवति । भवति ते । ते त्रयः । त्रयस्त्रिकपालाः । त्रिकपालास्त्रिवृता । त्रिकपाला इति त्रि – कपालाः । त्रिवृता प्राणेन । त्रिवृतेति त्रि – वृता । प्राणेन सम्मिताः । प्राणेनेति प्र – अनेन । सम्मितास्त्रिवृत् । सम्मिता इति सम् - मिताः । त्रिवृद् वै । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । वै प्राणः । 4 (50/64)

TS. 6.2.1.5 - Kramam प्राणस्त्रिवृतम् । प्राण इति प्र – अनः । त्रिवृतमेव । त्रिवृतमिति त्रि - वृतम् । एव प्राणम् । प्राणमभिपूर्वम् । प्राणमिति प्र - अनम् । अभिपूर्वम् "यज्ञस्य । अभिपूर्वमित्यभि – पूर्वम् । यज्ञस्य शीर्.षत्र् । शीर्.षन् दंधाति । दंधाति प्रजापतेः । प्रजापतेर् वै । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । वा एतानि । एतानि पक्ष्माणि । पक्ष्माणि यत् । यदश्ववालाः । अश्ववाला ऐक्षवी । अश्ववाला इत्यंश्व – वालाः । ऐक्षवी तिरश्चीं । ऐक्षवी इत्यैंक्षवी । तिरश्ची यत् । तिरश्ची इति तिरश्ची । यदाश्ववालः । आश्ववालः प्रस्तरः । आश्ववाल इत्याश्च – वालः । प्रस्तरो भवति । प्रस्तर इति प्र – स्तरः । भवत्यैक्षवी । ऐक्षवी तिरश्ची । ऐक्षवी इत्यैक्षवी । तिरश्ची प्रजापतेः । तिरश्ची इति – तिरश्ची । प्रजापतेरेव । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः । एव तत्। तच् चक्षुः। चक्षुः सम्। सम् भरति। भरति देवाः। देवा वै । वै याः । या आहुतीः । आहुतीरजुहवुः । आहुतीरित्या – हुतीः । अजुहवुस्ताः । ता असुराः । असुरा निष्कावम् । निष्कावमादन्न् । आदन् ते । ते देवाः ।

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

कर्मण्यो वै। वै कर्म । कर्मैनेन । एनेन कुर्वीत । कुर्वीतेति । इति ते । ते कार्ष्मर्यमयान् । कार्ष्मर्यमयान् परिधीन् । कार्ष्मर्यमयानिति कार्ष्मर्य – मयान् । परिधीनकुर्वत । परिधीनिति परि - धीन् । 5 (50/66) TS. 6.2.1.6 - Kramam अकुर्वत तैः । तैर् वै । वै तॆ । तॆ रक्षां ्सि । रक्षां ४ स्यपं । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ अपाघ्नत । अघ्नत यत् । यत् कार्ष्मर्यमयाः । कार्ष्मर्यमयाः परिधयः । ा । । । । विकार्या इति कार्ष्मर्य – मयाः । परिधयो भवन्ति । परिधय इति परि – धयः । भवन्ति रक्षसाम् । रक्षसामपहत्यै । अपहत्ये सम् । । अपहत्या इत्यप – हत्यै । स७ स्पर्.शयति । स्वर्.शयति रक्षसाम् । रक्षसामनन्ववचाराय । अनन्ववचाराय न । अनन्ववचारायेत्यनेनु – अवचाराय । न पुरस्तात् । पुरस्तात् परि । परि दधाति । दधात्यादित्यः । आदित्यो हि । ह्येव । एवोद्यन्न् । उद्यन् पुरस्तात् । उद्यन्नित्युत् – यन्न् । पुरस्ताद् रक्षा एसि ।

रक्षा ७ स्यपहन्ति । अपहन्त्यूद्रध्वे । अपहन्तीत्यप – हन्ति । ऊद्रध्वे सिमधौ । ऊद्ध्वें इत्यूद्ध्वें । सिमधावा । सिमधाविति सम्-इधौ । आ दंधाति । दंधात्युपरिष्टात् । उपरिष्टादेव । एव रक्षा ्सि । रक्षा ७ स्यपं । अपं हन्ति । हन्ति यजुषा । यजुषाऽन्याम् । अन्याम् तूष्णीम् । तूष्णीमन्याम् । अन्याम् मिथुनत्वायं । मिथुनत्वाय हे । मिथुनत्वायति मिथुन – त्वाय । ह्रे आ । ह्रे इति ह्रे । आ दंधाति । दधाति द्विपात् । द्विपाद् यजमानः । द्विपादिति द्वि – पात् । यजमानः प्रतिष्ठित्यै । प्रतिष्ठित्यै ब्रह्मवादिनः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । ब्रह्मवादिनों वदन्ति ()। ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म – वादिनः।

वदन्त्यग्निः । 6 (50/63)

TS. 6.2.1.7 - Kramam

अग्निश्च । च वै । वा एतौ । एतौ सोमः । सोमश्च । च कथा । कथा सोमाय । सोमायातिथ्यम् । आतिथ्यम् क्रियते । क्रियते न । नाग्नये । अग्नय इति । इति यत् । यदग्नौ । अग्नावग्निम् । अग्निम् मथित्वा । मथित्वा प्रहरति । प्रहरति तेन । प्रहरतीति प्र – हरति । तेनैव । एवाग्नये । अग्नयं आतिथ्यम् । आतिथ्यम् क्रियते । क्रियतेऽथौ ।

अथो खलु । अथो इत्यथों । खल्वांहुः । आहुरग्निः । ा । ॥ । अग्निः सर्वाः । सर्वा देवताः । देवता इति । इति यत् । यद्धविः । हविरासाद्यं । आसाद्याग्निम् । आसाद्येत्या–साद्यं । अग्निम् मन्थिति । मन्थिति हव्याय । हव्यायैव । एवासन्नाय । आसन्नाय सर्वाः । आसन्नायत्या – सन्नाय । सर्वा देवताः । देवता जनयति । जनयतीति जनयति ॥ 7 (41/45) . (पिनिया एव – जगत्या – आ – त्रिवृद्धै – परिधीन् – वदन्त्ये – कंचत्वारि*्*शच्च) (A1) TS. 6.2.2.1 - Kramam देवासुराः सम्यंताः । देवासुरा इति देव – असुराः । सम्यंता आसन्न् । सम्ययता इति सम् – यत्ताः । आसन् ते । ते देवाः । देवा मिथः । मिथो विप्रियाः । विप्रिया आसन् । विप्रिया इति वि – प्रियाः । आसन् ते । तेऽन्यः । अन्योऽन्यस्मै । अन्यस्मै ज्यैष्ठ्याय । ज्यैष्ठ्यायातिष्ठमानाः । अतिष्ठमानाः पञ्चधा । पञ्चधा वि । पञ्चधिति पञ्च – धा । व्यक्रामन्न् । अक्रामन्निः । अग्निर् वसुभिः । वसुभिः सोमः । वसुभिरिति वसु – भिः ।

सोमो रुद्रैः । रुद्रैरिन्द्रः । इन्द्रो मरुद्भिः । मरुद्भिर् वरुणः । मरुद्भिरितिं मरुत् – भिः । वरुण आदित्यैः । आदित्यैर् बृहस्पतिः । बृहस्पतिर् विश्वैः । विश्वैर् देवैः । देवैस्ते । तेऽमन्यन्त । अमन्यन्तासुरेभ्यः । असुरेभ्यो वै । वा इदम् । इदम् भ्रातृव्येभ्यः । भातृव्येभ्यो रद्ध्यामः । रद्ध्यामो यत् । यन् मिथः । मिथो विप्रियाः । विप्रियाः स्मः । विप्रिया इति वि – प्रियाः । स्मॊ याः । या नः । न इमाः । इमाः प्रियाः । प्रियास्तनुवः । तनुवस्ताः । ताः समवद्यामहै । समवद्यामहै ताभ्यः । समवद्यामहा इति सम् – अवद्यामहै । ताभ्यः सः । स निः । निर्ऋच्छात् । ऋच्छाद् यः । यो नः । ८ (५०/५८) **TS. 6.2.2.2 - Kramam** नः प्रथमः । प्रथमोऽन्यः । अन्योऽन्यस्मै । अन्यस्मै द्रह्यात् । दुह्यादिति । इति तस्मात् । तस्माद् यः । यः सतानूनिप्त्रणाम् । सतानूनप्त्रिणाम् प्रथमः । सतानूनप्त्रिणामिति स – तानूनप्त्रिणाम् । प्रथमो दुर्ह्याति । दुर्ह्याति सः । स आर्तिम् । आर्तिमा । आर्च्छति । ऋच्छति यत् । यत् तानूनप्त्रम् । तानूनप्त्र ए समवद्यति ।

तानूनप्त्रमितिं तानू - नप्त्रम् । समवद्यति भ्रातृव्याभिभूत्यै । समवद्यतीति सम् - अवद्यति । भ्रातृव्याभिभूत्यै भवति । भ्रातृव्याभिभूत्या इति भ्रातृव्य – अभिभूत्यै । भवत्यात्मना । आत्मना परा । पराऽस्य । अस्य भ्रातृव्यः । भ्रातृव्यो भवति । भवति पञ्च । पञ्च कृत्वः । कृत्वोऽवं । अवं द्यति । द्यति पञ्चधा । पञ्चधा हि । पञ्चधितं पञ्च – धा । हि ते । ते तत् । तथ् समवाद्यन्त । समवाद्यन्तार्थो । समवाद्यन्तेति सम् – अवाद्यन्त । अथो पञ्चाक्षरा । अथो इत्यथों । पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः । पञ्चाक्षरेति पञ्च – अक्षरा । पङ्किः पाङ्केः । पाङ्कों यज्ञः । यज्ञो यज्ञम् । यज्ञमेव । एवाव । अवं रुन्धे । रुन्ध आपतये । आपतये त्वा । आपतय इत्या – पतये । त्वा गृह्णामि । गृह्णामीति । इत्याह । आह प्राणः । प्राणो वै । प्राण इति प्र - अनः । वा आपितिः । 9 (50/60) TS. 6.2.2.3 - Kramam आपतिः प्राणम् । आपतिरित्या – पतिः । प्राणमेव । प्राणमिति प्र - अनम् । एव प्रीणाति । प्रीणाति परिपतयॆ । परिपतय इति । परिपतय इति परि – पतये । इत्याह । आह मनः । मनो वै ।

वै परिपतिः । परिपतिर् मनः । परिपतिरिति परि – पतिः । मन एव । एव प्रीणाति । प्रीणाति तनूनप्त्रे । तनूनप्त्र इति । तनूनप्त्र इति तन् – नप्त्रें । इत्याह । आह तनुवः । तनुवो हि । हि ते । ते ताः । ताः समवाद्यन्त । समवाद्यन्त शाक्वराय । समवाद्यन्तेति सम् – अवाद्यन्त । शाक्वरायेति । इत्याह । आह शक्त्यै । शक्त्यै हि। हि ते। ते ताः। ताः समवाद्यन्त। समवाद्यन्त शक्मन्न्। समवाद्यन्तेति सम् – अवाद्यन्त । शक्मन्नोजिष्ठाय । ओजिष्ठायेति । इत्याह । आहौजिष्ठम् । ऒजिष्ठ॰् हि । हि ते । ते तत् । तदात्मनः । आत्मनः समवाद्यन्त । समवाद्यन्तानाधृष्टम् । समवाद्यन्तेति सम् – अवाद्यन्त । अनाधृष्टमिस । अनाधृष्टमित्यना – धृष्टम् । अस्यनाधृष्यम् । अनाधृष्यमिति । अनाधृष्यमित्यना – धृष्यम् । इत्याह । आहानाधृष्टम् । अनाधृष्टज् हि । अनाधृष्टमित्यना – धृष्टम् । ह्येतत् । एतदनाधृष्यम् । अनाधृष्यम् देवानाम् । अनाधृष्यमित्यना – धृष्यम् । देवानामोजः । ओज इति । **10** (**50/62**)

```
TS. 6.2.2.4 - Kramam
इत्याह । आह देवानाम् । देवाना 🗸 हि । ह्येतत् । एतदोजः ।
ओजोऽभिशस्तिपाः । अभिशस्तिपा अनभिशस्तेन्यम् ।
अभिशस्तिपा इत्यभिशस्ति – पाः । अनभिशस्तेन्यमिति ।
अनभिशस्तेन्यमित्यनभि – शस्तेन्यम् । इत्याह । आहाभिशस्तिपाः ।
अभिशस्तिपा हि । अभिशस्तिपा इत्यंभिशस्ति – पाः । ह्यंतत् ।
एतदनभिशस्तेन्यम् । अनभिशस्तेन्यमनु ।
अनभिशस्तेन्यमित्यनभि – शस्तेन्यम् । अनु मे । मे दीक्षाम् ।
दीक्षाम् दीक्षापतिः । दीक्षापतिर् मन्यताम् । दीक्षापतिरिति
दीक्षा – पतिः । मन्यतामिति । इत्याह । आह यथायजुः ।
यथायजुरेव । यथायजुरिति यथा – यजुः । एवैतत् । एतद् घृतम् ।
घृतम् वै । वै देवाः । देवा वज्रम् । वज्रम् कृत्वा । कृत्वा सोमम् ।
सोममध्नत्र् । अध्नन्निकम् । अन्तिकमिव । इव खलुं । खलु वै ।
वा अस्य । अस्यैतत् । एतच् चरन्ति । चरन्ति यत् ।
यत् तानूनप्त्रेणं । तानूनप्त्रेणं प्रचरन्ति । तानूनप्त्रेणेति तानू-नप्त्रेणं ।
प्रचरन्त्य एशुर एशुः । प्रचरन्तीति प्र – चरन्ति । अ एशुर एशुस्ते ।
```

TS. 6.2.2.5 - Kramam

प्वास्य । अस्यापुवायते । अपुवायते यत् । यन् मीयते । मीयते तत् ।

तदेव । एवास्य । अस्यैतेन । एतेना । आ प्याययित । प्याययत्या ।

आ तुभ्यम् । तुभ्यमिन्द्रः । इन्द्रः प्यायताम् । प्यायतामा । आ त्वम् ।

तविमन्द्राय । इन्द्राय प्यायस्व । प्यायस्विति । इत्याह । आहोभौ ।

उभावेव । एवेन्द्रम् । इन्द्रम् च । च सोमम् । सोमम् च । चा ।

आ प्याययित । प्याययत्या । आ प्यायय । प्यायय सखीन् ।

सखीन्थ् सन्या । सन्या मेधया । मेधयेति । इत्याह । आहर्त्विजः ।

ऋत्विजो वै । वा अस्य । अस्य सखायः । सखायस्तान् । तानेव ।

एवा । आ प्याययित । प्याययित स्विस्ति । स्विस्ति ते । ते देव ।

एवा । आ प्याययित । प्याययित स्विस्ति । स्विस्ति ते । ते देव ।

देव सोम । सोम सुत्याम् । सुत्यामशीय । अशीयैति । 12 (50/50)

TS. 6.2.2.6 - Kramam इत्याह । आहाशिषम् । आशिषमेव । आशिषमित्या – शिषम् । एवैताम् । एतामा । आ शास्ते । शास्ते प्र । प्र वै । वा एते । एतें ऽस्मात् । अस्माल्लोकात् । लोकाच् च्यवन्ते । च्यवन्ते ये । ये सोमम् । सोममाप्याययन्ति । आप्याययन्त्यन्तरिक्षदेवत्यः । । । आप्याययन्तीत्या – प्याययन्ति । अन्तरिक्षदेवत्यो हि । अन्तरिक्षदेवत्यं इत्यन्तरिक्ष – देवत्यः । हि सोमः । सोम आप्यायितः । आप्यायित एष्टः । आप्यायित इत्या – प्यायितः । एष्टा रायः । रायः प्र । प्रेषे । इषे भगाय । भगायेति । इत्याह । आह द्यावापृथिवीभ्याम् । द्यावापृथिवीभ्यामेव । द्यावापृथिवीभ्यामिति द्यावा – पृथिवीभ्याम् । एव नमस्कृत्य । नमस्कृत्यास्मिन् । नमस्कृत्येति नमः – कृत्य । अस्मिन् लोके । लोके प्रति । प्रति तिष्ठन्ति । तिष्ठन्ति देवासुराः । देवासुराः सम्यंताः । देवासुरा इति देव – असुराः । सम्यंता आसन् । सम्यंता इति सम् – यत्ताः । आसन् ते । ते देवाः । देवा बिभ्यतः । बिभ्यतोऽग्निम् । अग्निम् प्र । प्राविशन् । अविशन् तस्मात् । तस्मादाहु । आहुरग्निः ।

```
अग्निः सर्वाः । सर्वा देवताः । देवता इति । इति ते ।
तेऽग्निम् । 13 (50/58)
TS. 6.2.2.7 - Kramam
अग्निमेव । एव वरूथम् । वरूथम् कृत्वा । कृत्वाऽसुरान् ।
असुरानभि । अभ्यंभवत्र् । अभवत्रग्निम् । अग्निमिव । इव खलुं ।
खलु वै। वा एषः। एष प्र। प्र विशति। विशति यः।
योऽवान्तरदीक्षाम् । अवान्तरदीक्षामुपैति ।
अवान्तरदीक्षामित्यवान्तर – दीक्षाम् । उपैति भ्रातृव्याभिभूत्यै ।
उपैतीत्युप – एति । भातृव्याभिभूत्यै भवति । भातृव्याभिभूत्या इति
भ्रात्यव्य – अभिभृत्यै । भवत्यात्मना । आत्मना परा । पराऽस्य ।
अस्य भ्रातृव्यः । भ्रातृव्यो भवति । भवत्यात्मानम् । आत्मानमेव ।
एव दीक्षया । दीक्षया पाति । पाति प्रजाम् । प्रजामवान्तरदीक्षया ।
प्रजामिति प्र – जाम् । अवान्तरदीक्षया सन्तराम् ।
अवान्तरदीक्षयत्यवान्तर – दीक्षया । सन्तराम् मेखलाम् ।
सन्तरामिति सम् - तराम् । मेखला ए समायच्छते ।
```

समायच्छते प्रजा । समायच्छत इति सम् – आयच्छते । प्रजा हि । अन्तरतरेत्यन्तर – तरा । तप्तव्रतो भवति । तप्तव्रत इति तप्त – व्रतः । भवति मदन्तीभिः । मदन्तीभिर् मार्जयते । मार्जयते निः । निर्.हि । ह्यग्निः । अग्निः शीतेन । शीतेन वायति । वायति समिद्ध्यै । समिद्ध्यै या । समिद्ध्या इति सम् – इद्ध्यै । या ते । ते अग्ने ()। अग्ने रुद्रिया। रुद्रिया तनूः। तनूरिति। इत्याह। आह स्वया । स्वयैव । एवैनत् । एनद् देवतया । देवतया व्रतयति । व्रतयति सयोनित्वायं । सयोनित्वाय शान्त्यैं । सयोनित्वायेति सयोनि – त्वायं । ज्ञान्त्या इति ज्ञान्त्यै ॥ 14 (61/73) (यो – वा – ऒजं – आह य – देशीयॆ – ति तें – ऽग्न – एकादश च) (A2) TS. 6.2.3.1 - Kramam

जेतुम् न । नाशक्नुवन्न् । अशक्नुवन् ताः । ता उपसदा । उपसदैव । उपसदेत्युप – सदा । एवाजिगीषत्र् । अजिगीषन् तस्मात् । तस्मादाहुः । आहुर् यः । यश्च । चैवम् । एवम् वैद । वेद यः । यश्च । च न । नोपसदा । उपसदा वै । उपसदेत्युप – सदा । वै महापुरम् । महापुरम् जयन्ति । महापुरमिति महा – पुरम् । जयन्तीति । इति ते । त इषुम् । इषु ए सम् । समस्कुर्वत । अकुर्वताग्निम् । अग्निमनीकम् । अनीक ए सोमम् । सोमएं शल्यम् । शल्यम् विष्णुम् । विष्णुम् तेजनम् । तेजनम् ते । तें तें ऽब्रुवन्न् । अब्रुवन् कः । क इमाम् । इमामसिष्यति । असिष्यतीति । इति रुद्रः । 15 (50/53)

TS. 6.2.3.2 - Kramam

रुद्र इति । इत्यंबुवन् । अबुवन् रुद्रः । रुद्रो वै । वै क्रूरः । क्रूरः सः । सौंऽस्यतु । अस्यत्विति । इति सः । सौंऽब्रवीत् । अब्रवीद् वरम् । वरम् वृणै । वृणा अहम् । अहमेव । एव पंशूनाम् । पशूनामधिपतिः । अधिपतिरसानि । अधिपतिरित्यधि – पतिः । असानीति । इति तस्मात् । तस्माद् रुद्रः । रुद्रः पशूनाम् ।

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

पश्चामिधिपतिः । अधिपतिस्ताम् । अधिपतिरित्यधि – पतिः ।

ताण् रुद्रः । रुद्रोऽव । अवासृजत् । असृजथ् सः । स तिस्रः ।

तिस्रः पुरः । पुरो भित्वा । भित्वैभ्यः । एभ्यो लोकेभ्यः ।

लोकेभोऽसुरान् । असुरान् प्र । प्राणुदत । अनुदत यत् । यदुपसदः ।

ज्यसदं उपसद्दन्ते । उपसद् इत्युप – सदः । उपसद्दन्ते

भातृव्यपराणुत्ये । उपसद्दन्त्युप – स्वन्ते । भ्रातृव्यपराणुत्ये न ।

भ्रातृव्यपराणुत्या इति भ्रातृव्य-पराणुत्ये । नान्याम् । अन्यामाहुतिम् ।

आहुतिम् पुरस्तात् । आहुतिमित्या – हुतिम् । पुरस्ताज् जुहुयात् ।

जुहुयाद् यत् । यदन्याम् । अन्यामाहुतिम् । आहुतिम् पुरस्तात् ।

आहुतिमित्या – हुतिम् । पुरस्ताज् जुहुयात् ।

आहुतिमित्या – हुतिम् । पुरस्ताज् जुहुयात् ।

जुहुयादन्यत् । 16 (50/57)

TS. 6.2.3.3 - Kramam

```
पराङतिक्रम्य । अतिक्रम्य जुहोति । अतिक्रम्येत्यति – क्रम्य ।
जुहोति पराचः । पराच एव । एवैभ्यः । एभ्यो लोकेभ्यः ।
लोकेभ्यो यजमानः । यजमानो भ्रातृव्यान् । भ्रातृव्यान् प्र । प्रणुंदते ।
नुदते पुनः । पुनरत्याक्रम्यं । अत्याक्रम्योपसदम् ।
अत्याक्रम्येत्यति – आक्रम्य । उपसदम् जुहोति ।
उपसदमित्युप – सदम् । जुहोति प्रणुद्य । प्रणुद्यैव । प्रणुद्यैति
प्र - नुद्यं । एवैभ्यः । एभ्यो लोकेभ्यः । लोकेभ्यो । भ्रातृव्यान् ।
भ्रातृव्यान् जित्वा । जित्वा भ्रातृव्यलोकम् । भ्रातृव्यलोकमभ्यारोहति ।
भ्रातृव्यलोकमितिं भ्रातृव्य - लोकम् । अभ्यारोहति देवाः ।
 अभ्यारोहतीत्यभि – आरोहति । देवा वै । वै याः । याः प्रातः ।
प्रातरुपसदः । उपसद उपासीदन्न् । उपसद इत्युप – सदः ।
उपासीदन्नहुः । उपासीदन्नित्युप – असीदन्न् । अहस्ताभिः ।
ताभिरसुरान् । असुरान् प्र । प्राणुदन्त । अनुदन्त याः । याः सायम् ।
साय ए रात्रियै । रात्रियै ताभिः । ताभिर् यत् । यथ् सायम्प्रांतः ।
```

```
सायम्प्रातरुपसदः । सायम्प्रातरिति सायम् – प्रातः ।
उपसद उपसद्यन्ते । उपसद इत्युप – सदः । 17 (50/63)
TS. 6.2.3.4 - Kramam
उपसद्यन्ते ऽहोरात्राभ्याम् । उपसद्यन्त इत्युप – सद्यन्ते ।
अहोरात्राभ्यामेव । अहोरात्राभ्यामित्यहः – रात्राभ्याम् । एव तत् ।
तद् यजमानः । यजमानो भ्रातृव्यान् । भ्रातृव्यान् प्र । प्रणुदते ।
नुदते याः । याः प्रातः । प्रातर् याज्याः । याज्याः स्युः । स्युस्ताः ।
ताः सायम् । सायम् पुरोनुवाक्याः । पुरोनुवाक्याः कुर्यात् ।
पुरोनुवाक्या इति पुरः – अनुवाक्याः । कुर्यादयातयामत्वाय ।
अयातयामत्वाय तिस्रः । अयातयामत्वायत्ययातयाम – त्वाय ।
तिस्र उपसदः । उपसद उप । उपसद इत्युप – सदः । उपैति ।
एति त्रयः । त्रय इमे । इमे लोकाः । लोका इमान् । इमानेव ।
एव लोकान् । लोकान् प्रीणाति । प्रीणाति षट् । षट्थ् सम् ।
सम् पद्यन्ते । पद्यन्ते षट् । षड् वै । वा ऋतवः । ऋतव ऋतून् ।
ऋतूनेव । एव प्रीणाति । प्रीणाति द्वादश । द्वादशाहीने ।
अहीने सोमें । सोम उप । उपैति । एति द्वादश । द्वादश मासाः ।
```

मासाः सम्वथ्सरः । सम्वथ्सरः सम्वथ्सरम् । सम्वथ्सर इति सम् – वथ्सरः । सम्वथ्सरमेव । सम्वथ्सरमिति सम्–वथ्सरम् । एव प्रीणाति । प्रीणाति चतुर्वि ्शतिः । चतुर्वि ्शतिः सम् । चतुर्वि ्शतिरिति चतुः – वि ्शतिः । सम्पद्यन्ते । 18 (50/58) TS. 6.2.3.5 - Kramam पद्यन्ते चतुर्वि ्शतिः । चतुर्वि ्शतिरर्द्धमासाः । चतुर्वि ्शतिरिति चतुः – विज्ञातिः । अर्द्धमासा अर्द्धमासान् । अर्द्धमासा इत्यर्द्ध – मासाः । अर्द्धमासानेव । अर्द्धमासानित्यर्द्ध – मासान् । एव प्रीणाति । प्रीणात्याराग्राम् । आराग्रामवान्तरदीक्षाम् । आराग्रामित्यारा – अग्राम् । अवान्तरदीक्षामुप । अवान्तरदीक्षामित्यवान्तर – दीक्षाम् । उपेयात् । इयाद् यः । यः कामयेत । कामयेतास्मिन्न् । अस्मिन् में । मे लोके । लोकेऽर्द्धुकम् । अर्द्धुक७ स्यात् । स्यादिति । इत्येकम् । एकमग्रे । अग्रेऽथ । अथ द्वौ । द्वावथ । अथ त्रीन् । त्रीनथ । अथ चतुरः । चतुर एषा । एषा वै । वा आराग्रा । आराग्राऽवान्तरदीक्षा । आराग्रेत्यारा – अग्रा । अवान्तरदीक्षाऽस्मिन् ।

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

अवान्तरदीक्षेत्यवान्तर-दीक्षा । अस्मिन्नेव । एवास्मै । अस्मै लोके । लोकेऽर्द्धुकम् । अर्द्धुकम् भवति । भवति परोवरीयसीम् । परोवरीयसीमवान्तरदीक्षाम् । परोवरीयसीमिति परः – वरीयसीम् । अवान्तरदीक्षामुपं । अवान्तरदीक्षामित्यवान्तर – दीक्षाम् । उपेयात् । इयाद् यः । यः कामयत । कामयतामुष्मिन् । अमुष्मिन् मे । में लोके । लोकेऽर्द्धुकम् । अर्द्धुक७ स्यात् । स्यादिति । इति चतुरः । चतुरोऽग्रे ( ) । अग्रेऽथ । अथ त्रीन् । त्रीनथ । अथ द्वौ । द्वावथ । अथैकम् । एकमेषा । एषा वै । वै परोवरीयसी । परोवरीयस्यवान्तरदीक्षा । परोवरीयसीति परः – वरीयसी । अवान्तरदीक्षाऽमुष्मिन्न् । अवान्तरदीक्षेत्यवान्तर – दीक्षा । अमुष्मिन्नेव । एवास्मै । अस्मै लोकॆ । लोकॆऽर्द्धुकम् । अर्ब्हुकम् भवति । भवतीति भवति ॥ 19 (66/77) (असिष्यतीति – जुहुयाथ् – सायम् प्रांतरुपसद – श्रतुर्विङ्शतिः सम् – चतुराँऽग्रें – षाँडंश च) (A3)

TS. 6.2.4.1 - Kramam

सुवर्गम् वै । सुवर्गमिति सुवः – गम् । वा एते । एते लोकम् । लोकम् यन्ति । यन्ति ये । य उपसदः । उपसद उपयन्ति । उपसद इत्युप – सदः । उपयन्ति तेषाम् । उपयन्तीत्युप – यन्ति । तेषाम् यः । य उन्नयते । उन्नयते हीयते । उन्नयत इत्युत् – नयते । हीयत एव । एव सः । स नः । नोत् । उदनेषी । अनेषीति । इति सूत्रीयम् । सूत्रीयमिव । सूत्रीयमिति सु – उन्नीयम् । इव यः । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ यो वै । वै स्वार्थेताम् । स्वार्थेतामिति स्वार्थ – इताम् । यता । श्रान्तः । श्रान्तो हीयते । हीयत उत । उत सः । स निष्ट्याय । निष्ट्याय सह । सह वसित । वसति तस्मात् । तस्माथ् सकृत् । सकृदुन्नीय । उन्नीय न । । । । । । । उन्नीयत्युत्–नीय । नापरम् । अपरमुत् । उन् नयेत । नयेत दुध्ना । दद्ध्नोत् । उन् नयत । नयतैतत् । एतद् वै । वै पशूनाम् । पशूना ए रूपम् । रूप ए रूपेण । रूपेणैव । एव पशून् । पशूनव । अवं रुन्धे । रुन्धे यज्ञः । **20** (50/57)

TS. 6.2.4.2 - Kramam

यज्ञो देवेभ्यः । देवेभ्यो निलायत । निलायत विष्णुः । विष्णू रूपम् । रूपम् कृत्वा । कृत्वा सः । स पृथिवीम् । पृथिवीम् प्र । प्राविशत् । अविशत् तम् । तम् देवाः । देवा हस्तान् । हस्तान्थ् स*्*रभ्य । सण्रभ्यैच्छन् । सण्रभ्येति सम् – रभ्यं । ऐच्छन् तम् । तमिन्द्रः । इन्द्रं उपर्युपरि । उपर्युपर्यति । उपर्युपरीत्युपरि-उपरि । अत्यंक्रामत् । अक्रामथ् सः । सौंऽब्रवीत् । अब्रवीत् कः । को मा । माऽयम् । अयमुपर्युपरि । उपर्युपर्यति । उपर्युपरीत्युपरि-उपरि । अत्यंक्रमीत् । अक्रमीदिति । इत्यहम् । अहम् दुर्गे । दुर्गे हन्ता । दुर्ग इति दुः – गे। हन्तेति । इत्यथं । अथ कः । कस्त्वम् । त्वमिति । इत्यहम् । अहम् दुर्गात् । दुर्गादाहर्ता । दुर्गादिति दुः – गात् । आहर्तेति । आहर्तेत्या – हर्ता । इति सः । सौंऽब्रवीत् । अब्रवीद् दुर्गे । दुर्गे वै । दुर्ग इति दुः – गॆ । वै हन्ता । हन्तांऽवोचथा । अवोचथा वराहः । वराहोऽयम् । अयम् वाममोषः । वाममोषः संप्तानाम् । वाममोष इति वाम – मोषः । 21 (50/58)

TS. 6.2.4.3 - Kramam

सप्तानाम् गिरीणाम् । गिरीणाम् परस्तात् । परस्ताद् वित्तम् । वित्तम् वैद्यम् । वेद्यमसुराणाम् । असुराणाम् बिभर्ति । बिभर्ति तम् । तम् जिहि । जिहि यदि । यदि दुर्गे । दुर्गे हन्ता । दुर्ग इति दुः – गॆ । हन्ताऽसि । असीति । इति सः । स दर्भपुञ्जीलम् । दर्भपुञ्जीलमुद्वृह्य । दर्भपुञ्जीलमिति दर्भ – पुञ्जीलम् । उद्वृह्यं सप्त । उद्वृह्येत्युत् – वृह्यं । सप्त गिरीन् । गिरीन् भित्वा । भित्वा तम् । तमहन्न् । अहन्थ् सः । सौऽब्रवीत् । अब्रवीद् दुर्गात् । दुर्गाद् वै । दुर्गादिति दुः – गात् । वा आहर्ता । आहर्ताऽवॊचथाः । आहर्तेत्या – हर्ता । अवोचथा एतम् । एतमा । आ हर । हरेति । इति तम् । तमेभ्यः । एभ्यो यज्ञः । यज्ञ एव । एव यज्ञम् । यज्ञमा । आऽहरत् । अहरद् यत् । यत् तत् । तद् वित्तम् । वित्तम् वैद्यम् । वैद्यमसुराणाम् । असुराणामविन्दन्त । अविन्दन्त तत् । तदेकम् । एकम् वैद्यै । वेद्यै वेदित्वम् । वेदित्वमसुराणाम् । वैदित्वमिति वेदि – त्वम् । असुराणाम् वै । 22 (50/56)

TS. 6.2.4.4 - Kramam वा इयम् । इयमग्रे । अग्र आसीत् । आसीद् यावत् । यावदासीनः । आसीनः परापञ्चति । परापञ्चति तावत् । परापञ्चतीति परा – पश्यति । तावद् देवानाम् । देवानाम् ते । ते देवाः । देवा अंबुवत्र् । अंबुवत्रस्तु । अस्त्वेव । एव नः । नोऽस्याम् । अस्यामपि । अपीति । इति कियत् । कियद् वः । वॊ दास्यामः । दास्याम इति । इति यावत् । यावदियम् । इय ए संलावृकी । सलावृकी त्रिः । त्रिः परिक्रामिति । परिक्रामिति तावत् । परिक्रामतीति परि-क्रामित । तावन् नः । नो दत्त । दत्तेति । इति सः । स इन्द्रः । इन्द्रः सलावृकी । सलावृकी रूपम् । रूपम् कृत्वा । कृत्वेमाम् । इमाम् त्रिः । त्रिः सर्वतः । सर्वतः परि । पर्यक्रामत् । अक्रामत् तत् । तदिमाम् । इमामविन्दन्त । अविन्दन्त यत् । यदिमाम् । इमामविन्दन्त । अविन्दन्त तत् । तद् वेद्यै । वेद्यै वेदित्वम् । वैदित्व ए सा । वैदित्वमिति वैदि – त्वम् । 23 (50/53)

TS. 6.2.4.5 - Kramam

सा वै । वा इयम् । इयज् सर्वा । सर्वेव । एव वेदिः । वेदिरियति । इयति राक्ष्यामि । राक्ष्यामीति । इति तु । त्वै । वा अवमाय । अवमाय यजन्ते । अवमायेत्यव – माय । यजन्ते त्रि*्*शत् । त्रि एशत् पदानि । पदानि पश्चात् । पश्चात् तिरश्ची । तिरश्ची भवति । भवति षट्त्रिण्ञात् । षट्त्रिण्ञात् प्राचीं । षट्त्रिण्ञादिति षट् – त्रिण्ञात् । प्राची चतुर्विण्ञातिः । चतुर्विण्ञातिः पुरस्तात् । चतुर्वि ्शतिरिति चतुः – वि ्शतिः । पुरस्तात् तिरश्ची । तिरश्ची दशंदश । दशंदश सम् । दशंदशेति दशं – दश । सम् पद्यन्ते । पद्यन्ते दशाक्षरा । दशाक्षरा विराट् । दशाक्षरेति दश – अक्षरा । विराडन्नम् । विराडिति वि – राट् । अन्नम् ँविराट् । विराड् विराजा । विराडिति वि – राट् । विराजैव । विराजॆति वि–राजा । एवान्नाद्यम् । अन्नाद्यमव । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । अवं रुन्धे । रुन्ध उत् । उद्धन्ति । हन्ति यत् । यदेव । एवास्याः । अस्या अमेद्ध्यम् । अमेध्यम् तत् । तदपं । अपं हन्ति । हन्त्युत् । उद्धन्ति ।

```
षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)
```

हन्ति तस्मात् । तस्मादोषधयः । ओषधयः परा । परा भवन्ति ( ) । भवन्ति बर्.हिः । बर्.हिः स्तृणाति । स्तृणाति तस्मात् । तस्मादोषधयः । ओषधय पुनः । पुनरा । आ भवन्ति । भवन्त्युत्तरम् । उत्तरम् बर्.हिषः । उत्तरमित्युत् – तरम् । बर्.हिष उत्तरबर्.हिः । उत्तरबर्.हिः स्तृणाति । उत्तरबर्.हिरित्युत्तर – बर्.हिः । स्तृणाति प्रजाः । प्रजा वै । प्रजा इति प्र – जाः । वै बर्.हिः । बर्.हिर् यजमानः । यजमान उत्तरबर्.हिः । उत्तरबर्.हिर् यजमानम् । उत्तरबर् हिरित्युत्तर – बर् हिः । यजमानमेव । एवायजमानात् । अयजमानादुत्तरम् । उत्तरम् करोति । उत्तरमित्युत् – तरम् । करोति तस्मात् । तस्माद् यजमानः । यजमानोऽयजमानात् । अयजमानादुत्तरः । उत्तर इत्युत् – तरः ॥ 24 (75/89) (रुन्धे – वाममोषो – वेंदित्वमसुराणाम् – वेदित्वम् – भवन्ति – पञ्चविज्ञातिश्च) (A4) TS. 6.2.5.1 - Kramam यद् वै । वा अनीशानः । अनीशानो भारम् । भारमादत्ते ।

www.vedavms.in

आदत्ते वि । आदत्त इत्या – दत्ते । वि वै । वै सः । स लिशते ।

लिशते यत् । यद् द्वादश । द्वादश साहस्य । साहस्योपसदः । साहस्यति स – अहस्य । उपसदः स्युः । उपसद इत्युप–सदः । स्युस्तिस्रः । तिस्रोऽहीनस्य । अहीनस्य यज्ञस्य । यज्ञस्य विलोम । विलोम क्रियेत । विलोमेति वि – लोम । क्रियेत तिस्रः । तिस्र एव । एव साहस्य । साहस्योपसदः । साहस्येति स – अहस्य । उपसदौ द्वादंश । उपसद इत्युप – सदः । द्वादंशाहीनस्य । । । । । । । । । । । । । । । अहीनस्य यज्ञस्य । यज्ञस्य सवीर्यत्वाय । सवीर्यत्वायाथो । सवीर्यत्वायति सवीर्य – त्वाय । अथो सलोम । अथो इत्यथो । सलोम क्रियते । सलोमेति स – लोम । क्रियते वथ्सस्य । वथ्सस्यैकः । एकः स्तनः । स्तनो भागी । भागी हि । हि सः । ा ॥ । ॥ । सोऽथ । अथैकम् । एक ७ स्तनम् । स्तनम् वृतम् । वृतमुप । उपैति । एत्यथं । अथ द्वौ । द्वावथं । अथ त्रीन् । त्रीनथं । अथं चतुरः । चतुरं एतत् । एतद् वै । वै क्षुरपंवि । 25 (50/59) TS. 6.2.5.2 - Kramam क्षुरपवि नाम । क्षुरपवीति क्षुर – पवि । नाम व्रतम् । व्रतम् यैन । येन प्र। प्र जातान्। जातान् भ्रातृव्यान्। भ्रातृव्यान् नुदते।

नुदते प्रति । प्रति जनिष्यमाणान् । जनिष्यमाणानथो । अथो कनीयसा । अथो इत्यथों । कनीयसैव । एव भूयः । भूय उप । उपैति । एति चतुरः । चतुरोऽग्रं । अग्रे स्तनान् । स्तनान् व्रतम् । व्रतमुप । उपैति । एत्यथं । अथ त्रीन् । त्रीनथं । अथ द्वौ । द्वावथं । अथैकम् । एकमेतत् । एतद् वै । वै सुजघनम् । सुजघनम् नाम । सुजघनमिति सु - जघनम् । नाम व्रतम् । व्रतम् तपस्यम् । तपस्य एं सुवर्ग्यम् । सुवर्ग्यमधौं । सुवर्ग्यमिति सुवः – ग्यम् । अथो प्र । अथो इत्यथों । प्रैव । एव जायते । जायते प्रजया । प्रजया पशुभिः । प्रजयति प्र – जया । पशुभिर् यवागूः । पशुभिरिति पशु - भिः । यवागू राजन्यस्य । राजन्यस्य व्रतम् । व्रतम् क्रूरा । क्रूरेव । इव वै । वै यवागूः । यवागूः क्रूरः । क्रूर इव । इव राजन्यः । 26 (50/57) TS. 6.2.5.3 - Kramam राजन्यो वजस्य । वजस्य रूपम् । रूपज् समृद्ध्यै । समृद्ध्या आमिक्षा । समृद्ध्या इति सम् – ऋद्ध्यै । आमिक्षा वैश्यस्य ।

वैश्यस्य पाकयज्ञस्य । पाकयज्ञस्य रूपम् ।

पाकयज्ञस्येति पाक – यज्ञस्य । रूपम् पुष्ट्यै । पुष्ट्यै पयः । पयों ब्राह्मणस्य । ब्राह्मणस्य तेजः । तेजो वै । वै ब्राह्मणः । ब्राह्मणस्तेजः । तेजः पयः । पयस्तेजसा । तेजसैव । एव तेजः । तेजः पयः । पयं आत्मन् । आत्मन् धत्ते । धत्तेऽथौ । अथौ पयसा । अथो इत्यथों । पयसा वै । वै गर्भाः । गर्भा वर्द्धन्ते । वर्द्धन्ते गर्भः । गर्भ इव । इव खलुं । खलु वै । वा एषः । एष यत् । यद् दींक्षितः । दीक्षितो यत् । यदस्य । अस्य पयः । पयो व्रतम् । व्रतम् भवति । भवत्यात्मानम् । आत्मानमेव । एव तत् । तद् वर्द्धयति । वर्द्धयति त्रिव्रतः । त्रिव्रतो वै । त्रिव्रत इति त्रि-व्रतः । वै मनुः । मनुरासीत् । आसीद् द्विवताः । द्विवता असुराः । द्विवता इति द्वि – व्रताः । असुरा एकव्रताः । एकव्रता देवाः । एकव्रता इत्येक – व्रताः । 27 (50/56) TS. 6.2.5.4 - Kramam देवाः प्रातः । प्रातर् मद्ध्यन्दिने । मद्ध्यन्दिने सायम् । सायम् तत् । तन् मनोः । मनोर् व्रतम् । व्रतमासीत् । आसीत् पाकयज्ञस्य ।

पाकयज्ञस्यं रूपम् । पाकयज्ञस्यति पाक – यज्ञस्य ।

रूपम् पुष्ट्यै । पुष्ट्यै प्रातः । प्रातश्च । च सायम् । सायम् च । चासुराणाम् । असुराणाम् निर्मद्ध्यम् । निर्मद्ध्यम् क्षुधः । निर्मद्ध्यमिति निः-मद्ध्यम् । क्षुधौ रूपम् । रूपम् ततः । ततस्ते । ते परा । पराऽभवत्र् । अभवन् मद्ध्यन्दिने । मद्ध्यन्दिने मद्ध्यरात्रे । मद्ध्यरात्रे देवानाम् । मद्ध्यरात्र इति मद्ध्य-रात्रे । देवानाम् ततः । ततस्ते । तेऽभवन् । अभवन्थ् सुवर्गम् । सुवर्गम् ँलोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकमायन्न् । आयन्. यत् । यदस्य । अस्य मद्ध्यन्दिने । मद्ध्यन्दिने मद्ध्यरात्रे । मद्ध्यरात्रे व्रतम् । मद्ध्यरात्र इति मद्ध्य – रात्रे । व्रतम् भवति । भवति मद्ध्यतः । मद्ध्यतो वै । वा अन्नेन । अन्नेन भुञ्जते । भुञ्जते मद्ध्यतः । मद्ध्यत एव । एव तत् । तदूर्जम् । ऊर्जम् धत्ते । धत्ते भ्रातृव्याभिभूत्यै । भ्रातृव्याभिभूत्यै भवति । भ्रातव्याभिभूत्या इति भ्रातृव्य – अभिभृत्यै । भवत्यात्मना । आत्मना परा । 28 (50/56) TS. 6.2.5.5 - Kramam परास्य । अस्य भ्रातृव्यः । भ्रातृव्यो भवति । भवति गर्भः । गर्भो वै । वा एष । एष यत् । यद् दींक्षितः । दीक्षितो योनिः ।

योनिर् दीक्षितविमितम् । दीक्षितविमितम् ँयत् । दीक्षितविमितमिति दीक्षित – विमितम् । यद् दीक्षितः । दीक्षितो दीक्षितविमितात् । दीक्षितविमितात् प्रवसंत् । दीक्षितविमितादिति दीक्षित – विमितात् । प्रवसेद् यथा । प्रवसेदिति प्र – वसेत् । यथा योनेः । योनेर् गर्भः । गर्भः स्कन्दिति । स्कन्दिति तादृक् । तादृगेव । एव तत् । तन् न । न प्रवस्तव्यम् । प्रवस्तव्यमात्मनः । प्रवस्तव्यमिति प्र – वस्तव्यम् । आत्मनों गोपीथायं । गोपीथायैषः । एष वै । वै व्याघ्रः । व्याघ्रः कुलगोपः । कुलगोपो यत् । कुलगोप इति कुल-गोपः । यदग्निः । अग्निस्तस्मात् । तस्माद् यत् । यद् दीक्षितः । दीक्षितः प्रवसंत् । प्रवसेथ् सः । प्रवसेदिति प्र – वसेत् । स एनम् । एनमीश्वरः । ईश्वरोऽनूत्थाय । अनूत्थाय हन्तोः । अनूत्थायत्यनु – उत्थाय । हन्तोर् न । न प्रवस्तव्यम् । प्रवस्तव्यमात्मनः । प्रवस्तव्यमिति प्र – वस्तव्यम् । आत्मनो गुप्त्यै । गुप्त्यै दक्षिणतः । दक्षिणतः शय । शय एतत् । एतद् वै । वै यजमानस्य ( ) । यजमानस्यायतनम् । आयतन ७ स्वे । आयतनिमत्या – यतनम् ।

षष्ठ काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

TS. 6.2.6.1 - Kramam

पुरोहिविषि देवयजने । पुरोहिविषीति पुरः – हिविषि । देवयजने याजयेत् । देवयजने इति देव – यजने । याजयेद् यम् । यम् कामयेत । कामयेतोप । उपैनम् । एनमुत्तरः । उत्तरो यज्ञः । उत्तर इत्युत् – तरः । यज्ञो नमेत् । नमेदिभि । अभि सुवर्गम् । सुवर्गम् लाकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लाकम् जयेत् । ज्येदिति । इत्येतत् । एतद् वै । वै पुरोहिविः । पुरोहिविर् देवयजनम् । पुरोहिविरिति पुरः – हिवः । देवयजनम् यस्य । देवयजनमिति देव – यजनम् । यस्य होता । होता प्रातरनुवाकम् ।

प्रातरनुवाकमनुब्रुवन् । प्रातरनुवाकमिति प्रातः – अनुवाकम् । अनु ब्रुवन्नग्निम् । अनु ब्रुवन्नित्यनु – ब्रुवन्न् । अग्निमपः । अप आदित्यम् । आदित्यमभि । अभि विपञ्यति । विपञ्यत्यपं । विपञ्यतीति वि – पञ्यति । उपैनम् । एनमुत्तरः । उत्तरॊ यज्ञः । उत्तर इत्युत् – तरः । यज्ञो नमिति । नमत्यिभि । अभि स्वर्गम् । सुवर्गम् लाकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लाकम् जयिति । जयत्याप्ते । आप्ते देवयजने । देवयजने याजयेत् । देवयजन इति देव – यजने । याजयेद् भ्रातृव्यवन्तम् । भ्रातृव्यवन्तम् पन्थाम् । भ्रातृव्यवन्तमिति भ्रातृव्य – वन्तम् । पन्थाम् वा । वाऽधिस्पर्.शयंत् । अधिस्पर्.शयंत् कर्तम् । अधिस्पर्.शयेदित्यधि – स्पर्.शयेत् । कर्तम् ँवा । वा यावत् । यावन् न । नानसे । अनसे यातवै । यातवै न । 30 (50/64) TS. 6.2.6.2 - Kramam न रथाय । रथायैतत् । एतद् वै । वा आप्तम् । आप्तम् देवयजनम् । देवयजनमाप्नोति । देवयजनमिति देव – यजनम् । आप्नोत्येव । एव भ्रातृव्यम् । भ्रातृव्यम् न । नैनम् । एनम् भ्रातृव्यः ।

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

भातृव्य आप्नोति । आप्नोत्येकोन्नते । एकोन्नते देवयजने । एकोन्नत इत्येक – उन्नते । देवयजने याजयेत् । देवयजन इति देव – यजने । याजयेत् पशुकामम् । पशुकाममेकाः नितात् । पशुकाममिति पशु - कामम् । एकोन्नताद् वै । एकोन्नतादित्येक – उन्नतात् । वै देवयजनात् । देवयजनादङ्गिरसः । देवयजनादिति देव – यजनात् । अङ्गिरसः पशून् । पशूनसृजन्त । असृजन्तान्तरा । अन्तरा संदोहविर्द्धाने । सदोहविर्द्धाने उन्नतम् । सदोहविर्द्धाने इति सदः – हविर्द्धाने । उन्नत स्यात् । उन्नतमित्युत् – नतम् । स्यादेतत् । एतद् वै । वा एकोन्नतम् । एकोन्नतम् देवयजनम् । एकोन्नतमित्येक – उन्नतम् । देवयजनम् पशुमान् । देवयजनमिति देव – यजनम् । पशुमानेव । पशुमानिति पशु – मान्। एव भवति। भवति त्र्युन्नते। त्र्युन्नते देवयजने। त्र्युन्नत इति त्रि – उन्नते । देवयजने याजयेत् । देवयजन इति देव – यजने । याजयेथ् सुवर्गकामम् । सुवर्गकामम् त्र्युन्नतात् ।

सुवर्गकामिति सुवर्ग – कामम् । त्र्युन्नताद् वै । त्र्युन्नतादिति

त्रि – उन्नतात् । वै देवयजनात् । देवयजनादङ्गिरसः ।

देवयजनादिति देव – यजनात् । अङ्गिरसः सुवर्गम् । सुवर्गम्

लोकम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकमायन्न् । आयन्नन्तरा ।

जन्तराऽऽहवनीयम् । आहवनीयम् च । आहवनीयमित्या – हवनीयम् ।

च हिवर्द्धानम् । हिवर्द्धानम् च । हिवर्द्धानमिति हविः – धानम् ।

चोन्नतम् । 31 (50/69)

TS. 6.2.6.3 - Kramam

। । । । । । । । । दवयजन द्वयजने याजयेत्। दवयजन इति देव – यजने । याजयेत् प्रतिष्ठाकामम् । प्रतिष्ठाकाममेतत् । प्रतिष्ठाकाममिति प्रतिष्ठा-कामम् । एतद् वै । वै प्रतिष्ठितम् । प्रतिष्ठितम् देवयजनम् । प्रतिष्ठितमिति प्रति – स्थितम् । देवयजनम् यत् । देवयजनमिति देव – यजनम् । यथ् सर्वतः । सर्वतः समम् । समम् प्रति । प्रत्येव । एव तिष्ठति । इत्यन्याः – अन्याः । ओषधयो व्यतिषक्ताः । व्यतिषक्ताः स्युः । व्यतिषक्ता इति वि – अतिषक्ताः । स्युस्तत् । तद् याजयेत् । याजयेत् पशुकामम् । पशुकाममेतत् । पशुकाममिति पशु-कामम् । एतद् वै । वै पशूनाम् । पशूना ए रूपम् । रूप ए रूपेण । रूपेणैव । एवास्मै । अस्मै पञ्जून् । पञ्जूनव । 32 (50/64) TS. 6.2.6.4 - Kramam अवं रुन्धे । रुन्धे पशुमान् । पशुमानेव । पशुमानिति पशु – मान् । एव भवति । भवति निर्.ऋतिगृहीते । निर्.ऋतिगृहीते देवयजने । निर्.ऋतिगृहीत इति निर्.ऋति – गृहीते । देवयजने याजयेत् । देवयजन इति देव – यजने । याजयेद् यम् । यम् कामयेत ।

कामयेत निर्.ऋत्या । निर्.ऋत्याऽस्य । निर्.ऋत्येति निः – ऋत्या । अस्य यज्ञम् । यज्ञम् ग्राहयेयम् । ग्राहयेयमिति । इत्येतत् । एतद् वै । वै निर्.ऋतिगृहीतम् । निर्.ऋतिगृहीतम् देवयजनम् । निर्.ऋतिगृहीतमिति निर्.ऋति – गृहीतम् । देवयजनम् यत् । देवयजनमिति देव – यजनम् । यथ् सदृश्ये । सदृश्ये सत्याः । सत्यां ऋक्षम् । ऋक्षम् निर्.ऋत्या । निर्.ऋत्यैव । निर्.ऋत्येति निः – ऋत्या । एवास्य । अस्य यज्ञम् । यज्ञम् ग्राहयति । ग्राहयति व्यावृत्ते । व्यावृत्ते देवयजने । व्यावृत्त इति वि – आवृत्ते । देवयजने याजयेत्। देवयजन इति देव – यजने। याजयेद् व्यावृत्कामम् । व्यावृत्कामम् यम् । व्यावृत्काममिति व्यावृत् – कामम् । यम् पात्रे । पात्रे वा । वा तल्पे । तल्पे वा । वा मीमा॰्सॅरन् । मीमा॰्सॅरन् प्राचीनम् । प्राचीनमाहवनीयात् । आहवनीयात् प्रवणम् । आहवनीयादित्या – हवनीयात् । प्रवण⊌स्यात् । प्रवणमिति प्र – वनम् । स्यात् प्रतीचीनम् । प्रतीचीनम् गार्.हपत्यात् । गार्.हपत्यादॆतत् ।

गार्.हपत्यादिति गार्.ह - पत्यात् । एतद् वै । वै व्यावृत्तम् । व्यावृत्तम् देवयजनम् । व्यावृत्तमिति वि – आवृत्तम् । देवयजनम् ँवि । देवयजनमिति देव – यजनम् । वि पाप्मना ( ) । पाप्मना भातृव्येण । भ्रातृव्येणा । आ वर्तते । वर्तते न । नैनम् । एनम् पात्रे । पात्रे न । न तल्पे । तल्पे मीमा ्सन्ते । मीमा ्सन्ते कार्ये । कार्ये देवयजने । देवयजने याजयेत् । देवयजन इति देव – यजने । याजयेद् भूतिकामम् । भूतिकामम् कार्यः । भूतिकाममिति भूति – कामम् । कार्यो वै । वै पुरुषः । पुरुषो भवति । भवत्येव । एवेत्येव ॥ 33 (68/85) (यातवै – हिवधिनम् च – पशून् – पाप्मना – ऽष्टादश च) (A6) TS. 6.2.7.1 - Kramam तेभ्य उत्तरवेदिः । उत्तरवेदिः सि एहीः । उत्तरवेदिरित्युत्तर – वेदिः । सि एही रूपम् । रूपम् कृत्वा । कृत्वोभयान् । उभयानन्तरा । अन्तराऽपक्रम्यं । अपक्रम्यातिष्ठत् । अपक्रम्येत्यप – क्रम्यं । अतिष्ठत् ते । ते देवाः । देवा अमन्यन्त । अमन्यन्त यतरान् । यतरान्. वै । वा इयम् । इयमुपावथ्रस्यति । उपावथ्रस्यति ते ।

उपावर्त्स्यतीत्युप – आवर्थ्स्यति । त इदम् । इदम् भविष्यन्ति । भविष्यन्तीति । इति ताम् । तामुपं । उपामन्त्रयन्त । अमन्त्रयन्त सा । साऽब्रवीत् । अब्रवीद् वरम् । वरम् ँवृणै । वृणै सर्वान् । सर्वान् मया । मया कामान् । कामान्. वि । व्यञ्नवथ । अञ्नवथ पूर्वाम् । पूर्वाम् तु । तु मा । माऽग्नेः । अग्नेराहुतिः । आहुतिरञ्चवतै । आहुं तिरित्या – हुतिः । अञ्चवता इति । इति तस्मात् । तस्मादुत्तरवेदिम् । उत्तरवेदिम् पूर्वाम् । उत्तरवेदिमित्युत्तर – वेदिम् । पूर्वामग्नेः । अग्नेर् व्याघारयन्ति । व्याघारयन्ति वारेवृतम् । व्याघारयन्तीति वि – आघारयन्ति । वारेवृत्र ् हि । ा । । । । । वारेवृतमिति वारे – वृतम् । ह्यस्यै । अस्यै शम्यया । शम्यया परि । परि मिमीते । मिमीते मात्रा । 34 (50/57) TS. 6.2.7.2 - Kramam मात्रैव । एवास्यै । अस्यै सा । साऽथौ । अथौ युक्तेन । अथो इत्यथों । युक्तेनैव । एव युक्तम् । युक्तमव । अव रुन्धे । रुन्धे वित्तायनी । वित्तायनी मे । वित्तायनीति वित्त – अयनी । मेऽसि । असीति । इत्याह । आह वित्ता । वित्ता हि । ह्येनान् ।

एनानावत् । आवत् तिकायनी । तिकायनी मे । तिकायनीति तिक्त – अयनी । मेऽसि । असीति । इत्याह । आह तिकान् । तिकान्. हि । ह्येनान् । एनानावत् । आवदवतात् । अवतान् मा । मा नाथितम् । नाथितमिति । इत्याह । आह नाथितान् । नाथितान्. हि । ह्येंनान् । एनानावत् । आवदवतात् । अवतान् मा । मा व्यथितम् । व्यथितमिति । इत्याह । आह व्यथितान् । व्यथितान्. हि । ह्यंनान् । एनानावत् । आवद् विदेः । विदेरिगनः । अग्निर् नभः । नभो नाम । नामाग्ने । 35 (50/53) **TS. 6.2.7.3 - Kramam** अग्ने अङ्गिरः । अङ्गिर इति । इति त्रिः । त्रिर्.हरति । हरति ये । य एव । एवैषु । एषु लोकेषु । लोकेष्वग्नयः । अग्नयस्तान् । तानेव । एवाव । अवं रुन्धे । रुन्धे तूष्णीम् । तूष्णीम् चतुर्थम् । चतुर्थ एं हरति । हरत्यनिरुक्तम् । अनिरुक्तमेव । अनिरुक्तमित्यनिः – उक्तम् । एवावं । अवं रुन्धे । रुन्धे सि*र्*हीः । सि ्हीरसि । असि महिषीः । महिषीरसि । असीति । इत्याह ।

आह सि ्हीः । सि ्हीर्.हि । ह्येषा । एषा रूपम् । रूपम् कृत्वा । कृत्वोभयान् । उभयानन्तरा । अन्तराऽपक्रम्य । अपक्रम्यातिष्ठत् । अपक्रम्येत्यप – क्रम्यं । अतिष्ठदुरु । उरु प्रथस्व । प्रथस्वोरु । उरु तें । ते यज्ञपतिः । यज्ञपतिः प्रथताम् । यज्ञपतिरिति यज्ञ-पतिः । प्रथतामिति । इत्याह । आह यजमानम् । यजमानमेव । एव प्रजया । प्रजया पशुभिः । प्रजयेति प्र – जया । पशुभिः प्रथयति । पशुभिरिति पशु – भिः । प्रथयति धुवा । धुवाऽसि । 36 (50/55) TS. 6.2.7.4 - Kramam असीति । इति सम् । सर् हन्ति । हन्ति धृत्यै । धृत्यै दॆवेभ्यः । देवेभ्यः शुन्थस्व । शुन्थस्व देवेभ्यः । देवेभ्यः शुम्भस्व । शुम्भस्वेति । इत्यवं । अवं च । चोक्षति । उक्षति प्र । प्र च । च किरति । किरति शुद्ध्यै । शुद्ध्या इन्द्रघोषः । इन्द्रघोषस्त्वा । इन्द्रघोष इतीन्द्र – घोषः । त्वा वसुंभिः । वसुंभिः पुरस्तात् । वसुभिरिति वसु – भिः । पुरस्तात् पातु । पात्विति । इत्याह । आह दिग्भ्यः । दिग्भ्य एव । दिग्भ्य इति दिक् – भ्यः । एवैनाम् । एनाम् प्र । प्रोक्षंति । उक्षति देवान् । देवा ७ श्च । चेत् । इदुत्तरवेदिः ।

उत्तरवेदिरुपाववर्ति । उत्तरवेदिरित्युत्तर – वेदिः । उपाववर्तीह । उपाववर्तीत्युप – आववर्ति । इहैव । एव वि । वि जयामहै । जयामहा इति । इत्यसुराः । असुरा वज्रम् । वज्रमुद्यत्य । उद्यत्यं देवान् । उद्यत्येत्युत् – यत्यं । देवानभि । अभ्यायन्त । आयन्त तान् । तानिन्द्रघोषः । इन्द्रघोषो वसुभिः । इन्द्रघोष इतींन्द्र - घोषः । वसुंभिः पुरस्तात् । वसुंभिरिति वसुं - भिः । पुरस्तादप । अपानुदत । 37 (50/58) TS. 6.2.7.5 - Kramam अनुदत मनोजवाः । मनोजवाः पितृभिः । मनोजवा इति मनः – जवाः । पितृभिर् दक्षिणतः । पितृभिरितं पितृ – भिः । दक्षिणतः प्रचेताः । प्रचेता रुद्रैः । प्रचेता इति प्र – चेताः । रुद्रैः पश्चात् । पश्चाद् विश्वकर्मा । विश्वकर्माऽऽदित्यैः । विश्वकर्मेति विश्व – कर्मा । आदित्यैरुत्तरतः । उत्तरतो यत् । उत्तरत इत्युत् – तरतः । य देवम् । एवमुत्तरवेदिम् । उत्तरवेदिम् प्रोक्षति । उत्तरवेदिमित्युत्तर – वेदिम् । प्रोक्षति दिग्भ्यः । प्रोक्षतीति प्र - उक्षति । दिग्भ्य एव । दिग्भ्य इति दिक् - भ्यः । एव तत् ।

तद् यजमानः । यजमानो भ्रातृव्यान् । भ्रातृव्यान् प्र । प्रणुदते । नुदत इन्द्रः । इन्द्रो यतीन् । यतीन्थ् सालावृकेभ्यः । सालावृकेभ्यः प्र । प्रायच्छत् । अयच्छत् तान् । तान् दक्षिणतः । दक्षिणत उत्तरवैद्याः । उत्तरवैद्या आदन्न् । उत्तरवैद्या इत्युत्तर – वैद्याः । आदन्न्. यत् । यत् प्रोक्षणीनाम् । प्रोक्षणीनामुच्छिष्येत । प्रोक्षणीनामिति प्र-उक्षणीनाम् । उच्छिष्येत तत् । उच्छिष्यॆतेत्युंत् – शिष्येत । तद् दक्षिणतः । दक्षिणत उत्तरवेद्यै । उत्तरवेद्यै नि । उत्तरवेद्या इत्युत्तर – वेद्यै । नि नयत् । नयद् यत् । यदेव । एव तत्र । तत्र क्रूरम् । क्रूरम् तत् । तत् तेन । तेन शमयति । शमयति यम् । यम् द्विष्यात् । द्विष्यात् तम् । तम् ध्यायेत् । ध्यायेच्छुचा ()। शुचैव । एवैनम् । एनमर्पयति । अर्पयतीत्यर्पयति ॥ 38 (53/65) (मिमीतॆ – नाम – ध्रुवा – ऽप – श्रुचा – त्रीणि च) (A7) TS. 6.2.8.1 - Kramam सोत्तरवेदिः । उत्तरवेदिरब्रवीत् । उत्तरवेदिरित्युत्तर – वेदिः । अब्रवीथ् सर्वान् । सर्वान् मया । मया कामान् । कामान्. वि । व्यं ३ नवथ । अञ्चवथैति । इति ते । ते देवाः । देवा अकामयन्त ।

अकामयन्तासुरान् । असुरान् भ्रातृव्यान् । भ्रातृव्यानिभ । अभि भवम । भवेमेति । इति ते । तेंऽजुहवुः । अजुहवुः सिं्हीः । सि ्हीरिस । असि सपलसाही । सपलसाही स्वाहा । सपलसाहीति सपत्न-साही । स्वाहेति । इति ते । तेऽसुरान् । असुरान् भ्रातृव्यान् । भ्रातृव्यानभि । अभ्यभवत्र् । अभवन् ते । तेऽसुरान् । असुरान् भ्रातृव्यान् । भ्रातृव्यानभिभूयं । अभिभूयाकामयन्त । अभिभूयेत्यभि – भूय । अकामयन्त प्रजाम् । प्रजाम् वैन्देमहि । प्रजामिति प्र – जाम् । विन्देमहीति । इति ते । तेऽजुहवुः । अजुहवुः सि एहीः । सि एहीरसि । असि सुप्रजावनिः । सुप्रजावनिः स्वाहा । सुप्रजावनिरिति सुप्रजा – वर्निः । स्वाहॆति । इति ते । ते प्रजाम् । प्रजामविन्दन्त । प्रजामिति प्र – जाम् । अविन्दन्त ते । ते प्रजाम् । प्रजाम् वित्वा । प्रजामिति प्र – जाम् । वित्वाऽकामयन्त । 39 (50/57) **TS. 6.2.8.2 - Kramam** अकामयन्त पशून् । पशून्. विन्देमहि । विन्देमहीति । इति ते । तेऽजुहवुः । अजुहवुः सि एहीः । सि एहीरसि ।

असि रायस्पोषवनिः । रायस्पोषवनिः स्वाहा । रायस्पोषवनिरिति रायस्पोष – विनः । स्वाहेति । इति ते । ते पशून् । पशूनिविन्दन्त । अविन्दन्त ते । ते पशून् । पशून्. वित्वा । वित्वाऽकामयन्त । अकामयन्त प्रतिष्ठाम् । प्रतिष्ठाम् ँविन्देमहि । प्रतिष्ठामिति प्रति – स्थाम् । विन्देमहीति । इति ते । तेऽजुहवुः । अजुहवुः सि एहीः । सि एहीरसि । अस्यादित्यवनिः । आदित्यवनिः स्वाहा । आदित्यवनिरित्यादित्य – वनिः । स्वाहेति । इति ते । त इमाम् । इमाम् प्रतिष्ठाम् । प्रतिष्ठामविन्दन्त । प्रतिष्ठामिति प्रति – स्थाम् । अविन्दन्त तॆ । त इमाम् । इमाम् प्रतिष्ठाम् । प्रतिष्ठाम् वैत्वा । प्रतिष्ठामिति प्रति – स्थाम् । वित्वाऽकामयन्त । अकामयन्त देवताः । देवता आशिषः । आशिष उप । आशिष इत्या – शिषः । उपयाम । इयामॆति । इति तॆ । तेंऽजुहवुः । अजुहवुः सि॰्हीः । सि॰्हीरसि । अस्या । आ वह । वह देवान् । देवान् देवयते । देवयते यजमानाय । देवयत इति देव – यते । **40** (**50/57**)

TS. 6.2.8.3 - Kramam यजमानाय स्वाहा । स्वाहेति । इति ते । ते देवताः । देवता ा । । आशिषः । आशिष उप । आशिष इत्या – शिषः । उपायन्न् । आयन् पञ्च । पञ्च कृत्वः । कृत्वॊ व्याघारयति । व्याघारयति पञ्चाक्षरा । व्याघारयतीति वि – आघारयति । पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः । पञ्चाक्षरिति पञ्च - अक्षरा । पङ्क्तिः पाङ्कः । पाङ्को यज्ञः । यज्ञो यज्ञम् । यज्ञमेव । एवाव । अव रुन्धे । रुन्धेऽक्ष्णया । अक्ष्णया ्राचारयति । व्याघारयति तस्मात् । व्याघारयतीति वि – आघारयति । तस्मादक्ष्णया । अक्ष्णया पश्चावः । पश्चावाऽङ्गानि । अङ्गानि प्र । प्र हंरन्ति । हरन्ति प्रतिष्ठित्यै । प्रतिष्ठित्यै भूतेभ्यः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । भूतेभ्यस्त्वा । त्वेति । इति सुचम् । सुचमुत् । उद् गृह्णाति । गृह्णाति ये । य एव । एव देवाः । देवा भूताः । भूता स्तेषाम् । तेषाम् तत् । तद् भागधैयम् । भागधैयम् तान् । भागधेयमिति भाग – धेयम् । तानेव । एव तेन । तेन प्रीणाति । प्रीणाति पौतुद्रवान् । पौतुद्रवान् परिधीन् । परिधीन् परि ।

परिधीनिति परि – धीन् । परि दधाति । दधात्येषाम् । एषाम् ँलोकानाम् । 41 (50/57) **TS. 6.2.8.4 - Kramam** लोकानाम् ँविधृत्यै । विधृत्या अग्नेः । विधृत्या इति वि – धृत्यै । अग्नेस्त्रयः । त्रयो ज्याया एसः । ज्याया एसो भ्रातरः । भातर आसन् । आसन् ते । ते देवेभ्यः । देवेभ्यो हव्यम् । हव्यम् ुँवहन्तः । वहन्तः प्र । प्रामीयन्त । अमीयन्त सः । सौऽग्निः । अग्निरिबभित् । अबिभिदित्थम् । इत्थम् वाव । वाव स्यः । स्य आर्तिम् । आर्तिमा । आऽरिष्यति । अरिष्यतीति । इति सः । । । स निलायत । निलायत सः । स याम् । याम् वनस्पतिषु । वनस्पतिष्ववसत् । अवसत् ताम् । ताम् पूतुद्रौ । पूतुद्रौ याम् ।

यामोषधीषु । ओषधीषु ताम् । ता ् सुगन्धितं जने । सुगन्धितं जने । याम् । सुगन्धितं जने । याम् । सुगन्धितं जन इति सुगन्धि – ते जने । याम् पशुषु । पशुषु । ताम् । ताम् पत्वस्य । पत्वस्यान्तरा । अन्तरा शृङ्गे । शृङ्गे तम् । शृङ्गे इति शृङ्गे । तम् देवताः । देवता प्रैषम् । प्रैषमैच्छन्न् ।

प्रैषमिति प्र – एषम् । ऐच्छन् तम् । तमनु । अन्वविन्दन्न् । अविन्दन् तम् । तमबुवन् । अबुवनुप । 42 (50/54) TS. 6.2.8.5 - Kramam उप नः । न आ । आ वर्तस्व । वर्तस्व हव्यम् । हव्यम् नः । नो वह । वहेति । इति सः । सौं ऽब्रवीत् । अब्रवीद् वरम् । वरम् वृणै । वृणै यत् । यदेव । एव गृहीतस्य । गृहीतस्याहुतस्य । अहुतस्य बहिःपरिधि । बहिःपरिधि स्कन्दात् । बहिःपरिधीति बहिः – परिधि । स्कन्दात् तत् । तन् में । मे भ्रातृणाम् । भ्रातृणाम् भागधैयम् । भागधैयमसत् । भागधैयमिति भाग-धैयम् । असदिति । इति तस्मात् । तस्माद् यत् । यद् गृहीतस्य । गृहीतस्याहुतस्य । अहुतस्य बहिःपरिधि । बहिःपरिधि स्कन्दति । बहिःपरिधीति बहिः – परिधि । स्कन्दिति तेषाम् । तेषाम् तत् । तद् भागधैयम् । भागधेयम् तान् । भागधेयमिति भाग – धेयम् । तानेव । एव तेन । तेन प्रीणाति । प्रीणाति सः । सोऽमन्यत । अमन्यतास्थन्वन्तः । अस्थन्वन्तों मे । अस्थन्वन्त इत्यस्थन् – वन्तः । मे पूर्वे । पूर्वे भ्रातरः । भ्रातरः प्र । प्रामेषत् । अमेषतास्थानि ।

अस्थानि शातयै । शातया इति । इति सः । स यानि ( ) । यान्यस्थानि । 43 (50/55) TS. 6.2.8.6 - Kramam

अस्थान्यशातयत । अशातयत तत् । तत् पूतुद्र । पूतुद्रवभवत् । अभवद् यत् । यन् मार्सम् । मार्समुपमृतम् । उपमृतम् तत् । उपमृतमित्युप – मृतम् । तद् गुल्गुलु । गुल्गुलु यत् । यदॆतान् । एतान्थ् सम्भारान् । सम्भारान्थ् सम्भरति । सम्भारानिति सम् - भारान् । सम्भरत्यग्निम् । सम्भरतीति सम् - भरति । अग्निमेव । एव तत् । तथ् सम् । सम् भरति । भरत्यग्नेः । अग्नेः पुरीषम् । पुरीषमसि । असीति । इत्याह । आहाग्नेः । अग्नेर्.हि । ह्यंतत् । एतत् पुरीषम् । पुरीषम् यत् । यथ् सम्भाराः । सम्भारा अथौं । सम्भारा इति सम् – भाराः । अथौ खलुं । अथौ इत्यथौं । खल्वाहुः । आहुरेते । एते वाव । वावैनम् । एनम् ते । ते भ्रातरः । भ्रातरः परि । परि ञोरे । ञोरे यत् । यत् पौतुद्रवाः । पौतुद्रवाः परिधयः । परिधय इति ।

TS. 6.2.9.1 - Kramam

बद्धमव । अव स्यति । स्यति वरुणपाशात् । वरुणपाशादेव । वरुणपाशादिति वरुण-पाशात् । एवैने । एने मुञ्चति । एने इत्येने । मुञ्चति प्र। प्रणेनेकि । नेनेकि मेद्ध्ये । मेद्ध्ये एव । मेद्ध्ये इति मद्ध्ये । एवैने । एने करोति । एने इत्येने । करोति सावित्रिया । सावित्रियर्चा । ऋचा हुत्वा । हुत्वा हविर्द्धाने । हविर्द्धाने प्र । हिवर्द्धिन इति हिवः – धाने । प्र वर्तयति । वर्तयति सिवितृप्रसूतः । सवितृप्रसूत एव । सवितृप्रसूत इति सवितृ – प्रसूतः । एवैने । एने प्र। एने इत्येने। प्रवर्तयति। वर्तयति वरुणः। वरुणो वै। वा एषः । एष दुर्वाक् । दुर्वागुभयतः । दुर्वागिति दुः – वाक् । उभयतों बद्धः । बद्धो यत् । यदक्षः । अक्षः सः । स यत् । यदुथ्सर्जैत् । उथ्सर्जेद् यजमानस्य । उथ्सर्जेदित्युत् – सर्जेत् । यजमानस्य गृहान् । गृहानभ्युथ्सर्जेत् । अभ्युथ्सर्जेथ् सुवाक् ।

अभ्युथ्सर्जेदित्यभि – उथ्सर्जेत् । सुवाग् देव । सुवागिति सु – वाक् । देव दुर्यान् । दुर्याण् आ । आ वद । वदेति । इत्याह । आह गृहाः । गृहा वै । वै दुर्याः । दुर्याः शान्त्यै । शान्त्यै पत्नी । पल्यूप । 45 (50/61)

TS. 6.2.9.2 - Kramam

ा । । उपानिक्त । अनिक्त पत्नी । पत्नी हि । हि सर्वस्य । सर्वस्य मित्रम् । मित्रम् मित्रत्वाय । मित्रत्वाय यत् । मित्रत्वायति मित्र – त्वाय । यद वै। वै पत्नी । पत्नी यज्ञस्य । यज्ञस्य करोति । करोति पत्निया एव । एवैषः । एष यज्ञस्यं । यज्ञस्यान्वारम्भः । अन्वारम्भोऽनवच्छित्यै । अन्वारम्भ इत्यंनु – आरम्भः । अनवच्छित्त्यै वर्त्मना । अनवच्छित्त्या इत्यनव – छित्त्यै । वर्त्मना वै । वा अन्वित्य । अन्वित्य यज्ञम् । अन्वित्यत्यनु – इत्य । यज्ञ 🤟 रक्षां एसि । रक्षां एसि जिघा एसन्ति । जिघा एसन्ति वैष्णवीभ्याम् । वैष्णवीभ्याम्गभ्याम् । ऋगभ्याम् वर्त्मनोः । ऋगभ्यामित्यृक् – भ्याम् । वर्त्मनोर् जुहोति । जुहोति यज्ञः । यज्ञो वै । वै विष्णुः ।

षष्ठ काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

विष्णुर् यज्ञात् । यज्ञादेव । एव रक्षां एसि । रक्षां ७स्यपं । अप हन्ति । हन्ति यत् । यदद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युरनग्नौ । अनग्नावाहुं तिम् । आहुतिम् जुहुयात् । आहुतिमित्या – हुतिम् । जुहुयादन्थः । अन्धौऽद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युः स्यात् । स्याद् रक्षार्सि । रक्षा एसि यज्ञम् । यज्ञ ए हन्युः । हन्युर्. हिरण्यम् । 46 (50/57) TS. 6.2.9.3 - Kramam हिरण्यमुपास्य । उपास्य जुहोति । उपासेत्युप – अस्य । जुहोत्यग्निवति । अग्निवत्येव । अग्निवतीत्यंग्नि – वति । एव जुंहोति । जुहोति न । नान्धः । अन्धौंऽद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युर् भवति । भवति न । न यज्ञम् । यज्ञण् रक्षाण्सि । रक्षाण्सि घनन्ति । घ्नन्ति प्राची । प्राची प्र । प्राची इति प्राची । प्रेतम् । इतमद्ध्वरम् । अद्ध्वरम् कल्पयन्ती । कल्पयन्ती इति । कल्पयन्ती इति कल्पयन्ती । इत्याह । आह सुवर्गम् । सुवर्गमेव । सुवर्गमिति सुवः – गम् । एवैने । एने लोकम् । एने इत्येने । लोकम् गमयति । गमयत्यत्र । अत्र रमेथाम् । रमेथाम् वर्ष्मन् । वर्ष्मन् पृथिव्याः ।

पृथिव्या इति । इत्याह । आह वर्ष्म । वर्ष्म हि । ह्येतत् । एतत् पृथिव्याः । पृथिव्या यत् । यद् देवयजनम् । देवयजन र् शिरः । देवयजनमिति देव – यजनम् । शिरो वै । वा एतत् । एतद् यज्ञस्य । यज्ञस्य यत् । यद्धविर्धानम् । हविर्द्धानम् दिवः । हविर्द्धानमिति हिवः – धानम् । दिवो वा । वा विष्णो । विष्णवुत । उत वा । वा पृथिव्याः । पृथिव्या इति । 47 (50/58) **TS. 6.2.9.4 - Kramam** इत्याशीर्पदया । आशीर्पदयर्चा । आशीर्पदयत्याशीः – पदया । ऋचा दक्षिणस्य । दक्षिणस्य हविर्द्धानस्य । हविर्द्धानस्य मेथीम् । हविर्द्धानस्यति हविः – धानस्य । मेथीम् नि । नि हन्ति । हन्ति शीर्.षतः । शीर्.षत एव । एव यज्ञस्य । यज्ञस्य यजमानः । यजमान आशिषः । आशिषोऽव । आशिष इत्या – शिषः । अवं रुन्धे । रुन्धे दण्ड । दण्डोः वै । वा औपरः । औपरस्तृतीयस्य । तृतीयस्य हिवर्द्धानस्य । हिवर्द्धानस्य वषट्कारेण । हविर्द्धानस्येति हविः – धानस्य । वषट्कारेणाक्षम् । वषट्कारेणेति वषट् - कारेण । अक्षमच्छिनत् । अच्छिनद् यत् ।

यत् तृतीयम् । तृतीयम् छदिः । छदिर् हविर्द्धानयोः । हविर्द्धानयोरुदाह्रियते । हविर्द्धानयोरिति हविः – धानयोः । उदाहियते तृतीयस्य । उदाहियत इत्युत् – आहियते । तृतीयस्य हविर्द्धानस्य । हविर्द्धानस्यावरुद्ध्यै । हविर्द्धानस्यति हिवः – धानस्य । अवरुद्ध्यै शिरः । अवरुद्ध्या इत्यवं – रुद्ध्यै । शिरो वै । वा एतत् । एतद् यज्ञस्य । यज्ञस्य यत् । यद्धविर्द्धानम् । हविर्द्धानम् विष्णोः । हविर्द्धानमिति हविः-धानम् । विष्णो रराटम् । रराटमसि । असि विष्णोः । विष्णोः पृष्ठम् । पृष्ठमसि । असीति । इत्याह । आह तस्मात् । तस्मादेतावद्धा । एतावद्धा शिरः । एतावद्धेत्येतावत् – धा । शिरो विष्यूतम् । विष्यूतम् विष्णोः ( ) । विष्यूतमिति वि–स्यूतम् । विष्णोः स्यूः । स्यूरसि । असि विष्णोः । विष्णोर् ध्रुवम् । ध्रुवमसि । असीति । इत्याह । आह वैष्णवम् । वैष्णव एं हि । हि देवतया । देवतया हविर्द्धानम् । हविर्द्धानम् ँयम् । हिवर्द्धानिमिति हिवः – धानम् । यम् प्रथमम् । प्रथमम् ग्रन्थिम् । ग्रन्थिम् ग्रथ्नीयात् । ग्रथ्नीयाद् यत् । यत् तम् । तम् न ।

न विस्र एसयेत् । विस्र एसयेदमेहेन । विस्र एसयेदिति वि – स्र एसयेत् । अमेहेनाऽद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युः प्र । प्र मीयेत । मीयेत तस्मात् । तस्माथ् सः । स विस्रस्यः । विसस्य इति वि – सस्यः ॥ 48 (76/90) (पत्नी – हन्यु – वी पृथिव्या – विष्यूतम् विष्णोः – षड़िवर्शतिश्च) (A9)

TS. 6.2.10.1 - Kramam

देवस्य त्वा। त्वा सवितुः। सवितुः प्रसवे। प्रसव इति। प्रसव इति प्र – सवॆ । इत्यभ्रिम् । अभ्रिमा । आ दत्तॆ । दत्तॆ प्रसूत्यै । बाहुभ्यामिति । बाहुभ्यामिति बाहु – भ्याम् । इत्याह । आहाश्विनौ । अश्विनौ हि । हि देवानाम् । देवानामद्ध्वर्यू । अद्ध्वर्यू आस्ताम् । अद्ध्वर्यू इत्यद्ध्वर्यू । अस्ताम् पूष्णः । पूष्णो हस्ताभ्याम् । हस्ताभ्यामिति । इत्याह । आह यत्यै । यत्यै वज्रः । वज्र इव । इव वै। वा एषा। एषा यत्। यदभ्रिः। अभ्रिरभ्रिः। अभ्रिरिस। असि नारिः । नारिरसि । असीति । इत्याह । आह शान्त्यै ।

शान्त्यै काण्डेकाण्डे । काण्डेकाण्डे वै । काण्डेकाण्ड इति काण्डें-काण्डे । वै क्रियमाणे । क्रियमाणे यज्ञम् । यज्ञ ए रक्षा एसि । रक्षा ्सि जिघा ्सन्ति । जिघा ्सन्ति परिलिखितम् । परिलिखित ् रक्षः । परिलिखितमिति परि – लिखितम् । रक्षः परिलिखिताः । परिलिखिता अरातयः । परिलिखिता इति परि – लिखिताः । अरातय इति । इत्याह । आह रक्षंसाम् । रक्षंसामपहत्यै । अपहत्या इदम् । अपहत्या इत्यप – हत्यै । 49 (50/58) TS. 6.2.10.2 - Kramam इदमहम् । अहर् रक्षसः । रक्षसो ग्रीवाः । ग्रीवा अपि । अपि कृन्तामि । कृन्तामि यः । योऽस्मान् । अस्मान् द्वेष्टि । द्वेष्टि यम् । यम् च । च वयम् । वयम् द्विष्मः । द्विष्म इति । इत्याह । आह हो। हो वाव। वाव पुरुषो। पुरुषो यम्। यम् च। चै व। एव द्वेष्टि । द्वेष्टि यः । यश्च । चैनम् । एनम् द्वेष्टि । द्वेष्टि तयोः । तयोरेव । एवानन्तरायम् । अनन्तरायम् ग्रीवाः । अनन्तरायमित्यनन्तः – आयम् । ग्रीवाः कृन्तति । कृन्तति दिवॆ ।

दिवे त्वा । त्वाऽन्तरिक्षाय । अन्तरिक्षाय त्वा । त्वा पृथिव्यै ।

पृथिव्यै त्वा । त्वेति । इत्याह । आहैभ्यः । एभ्य एव । एवैनाम् ।
एनाम् ँलोकेभ्यः । लोकेभ्यः प्र । प्रोक्षति । उक्षति परस्तात् ।
परस्तादर्वाचीम् । अर्वाचीम् प्र । प्रोक्षति । उक्षति तस्मात् ।
। ॥ ॥
तस्मात् परस्तात् । 50 (50/51)

TS. 6.2.10.3 - Kramam परस्तादर्वाचीम् । अर्वाचीम् मनुष्याः । मनुष्या ऊर्जम् । ऊर्जमुप । उप जीवन्ति । जीवन्ति क्रूरम् । क्रूरमिव । इव वै । वा एतत् । एतत् करोति । करोति यत् । यत् खनति । खनत्यपः । अपोऽव । अव नयति । नयति शान्त्यै । शान्त्यै यवमतीः । यवमतीरव । यवमतीरिति यवं – मतीः । अवं नयति । नयत्यूर्क् । ऊर्ग् वै । वै यवः । यव ऊर्क् । ऊर्गुदुम्बरः । उदुम्बरं ऊर्जा । ऊर्जैव । एवोर्जम् । ऊर्ज ए सम् । समर्द्धयति । अर्द्धयति यजमानेन । यजमानेन सम्मिता । सम्मितौदुंम्बरी । सम्मितिति सम् – मिता । औदुम्बरी भवति । भवति यावान् । यावानेव । एव यजमानः । यजमानस्तावतीम् । तावतीमेव । एवास्मिन् । अस्मिन्नूर्जम् । ऊर्जम् दथाति । दथाति पितृणाम् । पितृणा ए सदनम् । सदनमसि ।

असीति । इति बर्.हिः । बर्.हिरवं । अवं स्तृणाति । स्तृणाति पितृदॆवत्यम् । पितृदॆवत्यं रहे । पितृदेवत्यमिति पितृ – देवत्यम् । 51 (50/53) TS. 6.2.10.4 - Kramam होतत्। एतद् यत्। यन् निखातम्। निखातम् यत्। निखातमिति नि – खातम् । यद् <u>बर्</u>.हिः । बर्.हिरनवस्तीर्य । अनवस्तीर्य मिनुयात् । अनवस्तीर्येत्यनव – स्तीर्य । मिनुयात् पितृदेवत्या । पितृदॆवत्या निखाता । पितृदॆवत्यॆति पितृ–दॆवत्या । निखाता स्यात् । निखातेति नि – खाता । स्याद् बर्.हिः । बर्.हिरवस्तीर्य । अवस्तीर्य मिनोति । अवस्तीर्येत्यव – स्तीर्य । मिनोत्यस्याम् । अस्यामेव । एवैनाम् । एनाम् मिनोति । मिनोत्यथौ । अथौ स्वारुहम् । अथो इत्यथो । स्वारुहमेव । स्वारुहमिति स्व – रुहम् । एवैनाम् । एनाम् करोति । करोत्युत् । उद् दिवम् । दिव अस्तभान । स्तभाना । आऽन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् पृण । पृणेति । इत्याह । आहैषाम् । एषाम् ँलोकानाम् । लोकानाम् ँविधृत्यै । विधृत्यै द्युतानः ।

विधृत्या इति वि – धृत्यै । द्युतानस्त्वा । त्वा मारुतः । मारुतो मिनोतु । मिनोत्विति । इत्याह । आह द्युतानः । द्युतानो हं । ह स्म । स्म वै। वै मारुतः। मारुतो देवानाम्। देवानामौदुम्बरीम्। औद्मबरीम् मिनोति । मिनोति तेन । तेनैव । एवैनाम् । 52 (50/58) TS. 6.2.10.5 - Kramam एनाम् मिनोति । मिनोति ब्रह्मवनिम् । ब्रह्मवनिम् त्वा । ब्रह्मवनिमिति ब्रह्म – वनिम् । त्वा क्षत्रवनिम् । क्षत्रवनिमिति । क्षत्रवनिमिति क्षत्र – वनिम् । इत्याह । आह यथायजुः । यथायजुरेव । यथायजुरितिं यथा – यजुः । एवैतत् । एतद् घृतेन । घृतेन द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी आ । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । आ पृणेथाम् । पृणेथामिति । इत्यौदुम्बर्याम् । औदुम्बर्याम् जुहोति । जुहोति द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी एव । द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । एव रसेंन । रसेंनानिक । अनक्त्यान्तम् । आन्तमन्ववस्रावयति । आन्तमित्या-अन्तम् । अन्ववस्रावयत्यान्तम् । अन्ववस्रावयतीत्यनु – अवस्रावयति । आन्तमेव । आन्तमित्या – अन्तम् । एव यजमानम् । यजमानम् तेजसा ।

तेजसाऽनिक । अनक्त्यैन्द्रम् । ऐन्द्रमसि । असीति । इति छदिः । छदिरिध । अधि नि । नि दधाति । दधात्यैन्द्रम् । ऐन्द्र ए हि । हि देवतया । देवतया सदः । सदो विश्वजनस्य । विश्वजनस्य छाया । विश्वजनस्येतिं विश्व – जनस्यं । छायेति । इत्याह । आह विश्वजनस्य । विश्वजनस्य हि । विश्वजनस्यति विश्व – जनस्य । होषा । एषा छाया । छाया यत् । यथ् सदः । सदो नवछदि । नवछदि तेजस्कामस्य । नवछदीति नव – छदि । 53 (50/61) TS. 6.2.10.6 - Kramam तेजस्कामस्य मिनुयात् । तेजस्कामस्येति तेजः – कामस्य । ... मिनुयात् त्रिवृता । त्रिवृता स्तोमेन । त्रिवृतेति त्रि – वृता । स्तोमेन सम्मितम् । सम्मितम् तेजः । सम्मितमिति सम् – मितम् । तेजस्त्रवृत् । त्रिवृत् तेजस्वी । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । तेजस्व्येव । एव भवति । भवत्येकादशछदि । एकादशछदीन्द्रियकामस्य । एकादशछदीत्येकादश - छदि । इन्द्रियकामस्यैकादशाक्षरा । इन्द्रियकामस्येतीन्द्रय – कामस्य । एकादशाक्षरा त्रिष्टुक् । एकादशाक्षरेत्येकादश - अक्षरा । त्रिष्टुगिन्द्रियम् । इन्द्रियम् त्रिष्टुक् ।

```
त्रिष्टुगिन्द्रियावी । इन्द्रियाव्येव । एव भवति । भवति पञ्चदशछिद ।
पञ्चदशछदि भ्रातृव्यवतः । पञ्चदशछदीति पञ्चदश – छदि ।
भातृव्यवतः पञ्चद्शः । भातृव्यवत इति भातृव्य – वतः ।
पञ्चदशो वजः । पञ्चदश इति पञ्च – दशः । वजो
भ्रातृव्याभिभूत्यै । भ्रातृव्याभिभूत्यै सप्तदेशछिद । भातृव्याभिभूत्या
इति भ्रातृव्य – अभिभूत्यै । सप्तदशछदि प्रजाकांमस्य ।
सप्तदशछदीति सप्तदश – छदि । प्रजाकामस्य सप्तदशः ।
प्रजाकामस्यॆतिं प्रजा – कामस्य । सप्तदशः प्रजापतिः ।
सप्तदश इति सप्त – दशः । प्रजापतिः प्रजापतेः । प्रजापतिरिति
प्रजा – पतिः । प्रजापतेराप्त्यै । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः ।
आप्त्या एकविज्ञतिछदि । एकविज्ञतिछदि प्रतिष्ठाकामस्य ।
एकवि ्रातिछदीत्येकवि ्राति – छदि । प्रतिष्ठाकामस्यैकवि ्राः ।
प्रतिष्ठाकांमस्यॆतिं प्रतिष्ठा – कामस्य । एकवि৺्ञः स्तॊमानाम् ।
एकविज्ञा इत्येक – विज्ञाः । स्तोमानाम् प्रतिष्ठा ।
प्रतिष्ठा प्रतिष्ठित्यै । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था । प्रतिष्ठित्या उदरम् ।
```

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । उदरम् ँवै । वै सदः । सद ऊर्क् । ऊर्गुदुम्बरः । उदुम्बरो मद्ध्यतः । मद्ध्यत औदुम्बरीम् । औदुम्बरीम् मिनोति । मिनोति मध्यतः । मध्यत एव । एव प्रजानाम् । प्रजानामूर्जम् । प्रजानामिति प्र – जानाम् । ऊर्जम् दथाति । दधाति तस्मात् । तस्मान् मद्ध्यतः । 54 (50/72) TS. 6.2.10.7 - Kramam मद्ध्यत ऊर्जा । ऊर्जा भुञ्जते । भुञ्जते यजमानलोके । यजमानलोके वै । यजमानलोक इति यजमान – लोके । वै दक्षिणानि । दक्षिणानि छदी ्षि । छदी ्षि भ्रातृव्यलोके । भ्रातृव्यलोक उत्तराणि । भ्रातृव्यलोक इति भ्रातृव्य – लोके । उत्तराणि दक्षिणानि । उत्तराणीत्युत् – तराणि । दक्षिणान्युत्तराणि । उत्तराणि करोति । उत्ताराणीत्युत् – तराणि । करोति यजमानम् । यजमानमेव । एवाऽयजमानात् । अयजमानादुत्तरम् । उत्तरम् करोति । उत्तरमित्युत् – तरम् । करोति तस्मात् । तस्माद् यजमानः । यजमानोऽयजमानात् । अयजमानादुत्तरः । उत्तरोऽन्तर्वर्तान् ।

उत्तर इत्युत् – तरः । अन्तर्वर्तान् करोति । अन्तर्वर्तानित्यन्तः – वर्तान् । करोति व्यावृत्त्यै । व्यावृत्त्यै तस्मात् । व्यावृत्त्या इति वि – आवृत्त्यै । तस्मादरण्यम् । अरण्यम् प्रजाः । प्रजा उप । प्रजा इति प्र – जाः । उप जीवन्ति । जीवन्ति परि । परिं त्वा । त्वा गिर्वणः । गिर्वणो गिरः । गिर इति । इत्याह । आह यथायजुः । यथायजुरेव । यथायजुरितिं यथा – यजुः । एवैतत् । एतदिन्द्रस्य । इन्द्रस्य स्यूः । स्यूरिस । असीन्द्रस्य । इन्द्रस्य धुवम् । धुवमसि । असीति । इत्याह । आहैन्द्रम् । ऐन्द्रप् हि । हि देवतया । देवतया सदः ( ) । सदो यम् । यम् प्रथमम् । प्रथमम् ग्रन्थिम् । ग्रन्थिम् ग्रथ्नीयात् । ग्रथ्नीयाद् यत् । यत् तम् । तम् न । न विस्र एसयेत् । विस्र एसयेदमेहेन । विस्र एसयेदिति वि – स॰्स्रयंत् । अमेहेनाद्ध्वर्युः । अद्ध्वर्युः प्र । प्र मीयेत । मीयेत तस्मात् । तस्माथ् सः । स विस्रस्यः । विस्रस्य इति वि – स्रस्यः ॥ 55 (65/76) *(अपहत्यै – तस्मात् – पितृदॆवत्यम्* – तॆनैव – नवछदि – तस्माथ् – सदः – पञ्चदश च) (A10)

TS. 6.2.11.1 - Kramam

शिरो वै। वा एतत्। एतद् यज्ञस्य। यज्ञस्य यत्। यद्धविर्द्धानम्। हविर्द्धानम् प्राणाः । हविर्द्धानमिति हविः – धानम् । प्राणा उपरवाः । प्राणा इति प्र – अनाः । उपरवा हिविर्द्धाने । उपरवा इत्युप – रवाः । हिवर्द्धाने खायन्ते । हिवर्द्धान इति हिवः – धाने । खायन्ते तस्मात् । तस्माच्छीर्.षञ् । शीर्.षन् प्राणाः । प्राणा अधस्तात् । प्राणा इति प्र-अनाः । अधस्तात् खायन्ते । खायन्ते तस्मात् । तस्मादधस्तात् । अधस्ताच्छीर्ष्णः । शिर्षाः प्राणाः । प्राणा रक्षोहणः । प्राणा इति प्र – अनाः । रक्षोहणौ वलगहनः । रक्षोहण इति रक्षः – हनः । वलगहनों वैष्णवान् । वलगहन इति वलग – हनः । वैष्णवान् खनामि । खनामीति । इत्याह । आह वैष्णवाः । वैष्णवा हि । हि देवतया । देवतयोपरवाः । उपरवा असुराः । उपरवा इत्युप – रवाः । असुरा वै । वै निर्यन्तः । निर्यन्तो देवानाम् । निर्यन्त इति निः – यन्तः । देवानाम् प्राणेषु । प्राणेषु वलगान् । प्राणेष्विति प्र - अनेषु । वलगान् नि । वलगानिति वल - गान् । न्यखनत्र् । अखनन् तान् । तान् बाहुमात्रे । बाहुमात्रेऽनु ।

बाहुमात्र इति बाहु – मात्रे । अन्वविन्दन् । अविन्दन् तस्मात् । तस्माद् बाहुमात्राः । बाहुमात्राः खायन्ते । बाहुमात्रा इति बाहु – मात्राः । खायन्त इदम् । इदमहम् । अहम् तम् । तम् वलगम् । वलगमुत् । वलगमिति वल – गम् । उद् वपामि । वपामि यम् । 56 (50/65) TS. 6.2.11.2 - Kramam यम् नः । नः समानः । समानो यम् । यमसमानः । असमानो निचखान । निचखानेति । निचखानेति नि – चखान । इत्याह । आह द्वौ । द्वौ वाव । वाव पुरुषौ । पुरुषौ यः । यश्च । चैव । एव संमानः । समानो यः । यश्च । चासंमानः । असंमानो यम् । यमेव । एवास्मै । अस्मै तौ । तौ वलगम् । वलगम् निखनतः । वलगमिति वल – गम् । निखनतस्तम् । निखनत इति नि – खनतः । तमेव । एवोत् । उद् वपति । वपति सम् । सम् तृणति । तृणति तस्मात् । तस्माथ् सन्तृण्णाः । सन्तृण्णा अन्तरतः । सन्तृण्णा इति सम् – तृण्णाः । अन्तरतः प्राणाः । प्राणा न । प्राणा इति प्र – अनाः । न सम् । सम् भिनति । भिनति तस्मात् ।

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

तस्मादसम्भिन्नाः । असम्भिन्नाः प्राणाः । असम्भिन्ना इत्यसम् – भिन्नाः । प्राणा अपः । प्राणा इति प्र – अनाः । अपोऽवं । अवं नयति । नयति तस्मात् । तस्मादार्द्राः । आर्द्रा अन्तरतः । अन्तरतः प्राणाः । प्राणा यवमतीः । प्राणा इति प्र - अनाः । यवमतीरव । यवमतीरिति यव - मतीः । अव नयति । नयत्यूर्क् । 57 (50/59) TS. 6.2.11.3 - Kramam ऊर्ग् वै । वै यवः । यवः प्राणाः । प्राणा उपरवाः । प्राणा इति प्र – अनाः । उपरवाः प्राणेषु । उपरवा इत्युप – रवाः । प्राणेष्वेव । प्राणेष्विति प्र-अनेषु । एवोर्जम् । ऊर्जम् दधाति । दधाति बर्.हिः । बर्.हिरवं । अवं स्तृणाति । स्तृणाति तस्मात् । तस्माल्लोमञाः । लोमशा अन्तरतः । अन्तरतः प्राणाः । प्राणा आज्येन । प्राणा इति प्र - अनाः । आज्येन व्याघारयति । व्याघारयति तेजः । व्याघारयतीति वि – आघारयति । तेजो वै । वा आज्यम् । । आज्यम् प्राणाः । प्राणा उपरवाः । प्राणा इति प्र – अनाः । उपरवाः प्राणेषुः । उपरवा इत्युप – रवाः । प्राणेष्वेव ।

प्राणेष्विति प्र – अनेषु । एव तेजः । तेजो दधाति । दधाति हनू । हनू वै। हनू इति हनू । वा एते । एते यज्ञस्य । एते इत्येते । यज्ञस्य यत् । यदिधिषवणे । अधिषवणे न । अधिषवणे इत्यधि – सवने । न सम् । सम् तृणत्ति । तृणत्यसन्तृण्णे । असन्तृण्णे हि । असन्तृण्णे इत्यसम् – तृण्णे । हि हनू । हनू अथौ । हनू इति हनू । अथो खल् । अथो इत्यथो । खल् दीर्घसोमे । दीर्घसोमे सन्तृद्ये । दीर्घसोम इति दीर्घ - सोमे । सन्तृद्ये धृत्ये । सन्तृद्ये इति सम् – तृद्यें । धृत्यै शिरः । शिरो वै । वा एतत् । एतद् यज्ञस्य । यज्ञस्य यत् । यद्धविर्द्धानम् । हविर्द्धानम् प्राणाः । हिवर्द्धानमिति हिवः – धानम् । 58 (50/67)

TS. 6.2.11.4 - Kramam

प्राणा उपरवाः । प्राणा इति प्र – अनाः । उपरवा हनू । उपरवा इत्युप-रवाः । हनू अधिषवणे । हनू इति हनू । अधिषवणे जिह्वा । अधिषवणे इत्यधि – सवने । जिह्वा चर्म । चर्म ग्रावाणः । ग्रावाणो । । । । । । । दन्ता मुखम् । मुखमाहवनीयः । आहवनीयो नासिका । आहवनीय इत्या – हवनीयः । नासिकोत्तरवेदिः । उत्तरवेदिरुदरम् ।

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

उत्तरवैदिरित्युत्तर – वैदिः । उदर ए सदः । सदो यदा । यदा खलुं । खलु वै । वै जिह्नया । जिह्नया दथ्सु । दथ्स्वधि । दथ्स्वित दत् – सु । अधि खादति । खादत्यथं । अथ मुखम् । मुखम् गच्छति । गच्छति यदा । यदा मुखम् । मुखम् गच्छति । गच्छत्यथे । अथोदरम् । उदरम् गच्छति । गच्छति तस्मात् । तस्माद्धविर्द्धाने । हिवर्द्धाने चर्मन्न्। हिवर्द्धान इति हिवः – धाने । चर्मन्निधि । अधि ग्रावभिः । ग्रावभिरभिषुत्य । ग्रावभिरिति ग्राव – भिः । अभिषुत्याहवनीय । अभिषुत्यत्यभि – सुत्य । आहवनीय हुत्वा । आहवनीय इत्या – हवनीये । हुत्वा प्रत्यञ्चः । प्रत्यञ्चः परेत्य । परेत्य सदिसि । परेत्येति परा – इत्य । सदिसि भक्षयन्ति । भक्षयन्ति यः । यो वै । वै विराजः । विराजो यज्ञमुखे । विराज इति वि – राजः । यज्ञमुखे दोहम् । यज्ञमुख इति यज्ञ – मुखे । दोहम् वैद । वेद दुहे । दुह एव ( ) । एवैनाम् । एनामियम् । इयम् ँवै । वै विराट् । विराट् तस्यै । विराडिति वि – राट् । तस्यै त्वक् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 6.2)

। । । । । । अधिषवणे इत्यधि – सवने । स्तना उपरवाः । उपरवा ग्रावाणः । उपरवा इत्युप – रवाः । ग्रावाणो वथ्साः । वथ्सा ऋत्विजः । ऋत्विजो दुहन्ति । दुहन्ति सोमः । सोमः पयः । पयो यः । य एवम् । एवम् वैदं । वेदं दुहे । दुह एव । एवैनाम् । एनामित्येनाम् ॥ 59 (73/90) (वपामि – यवमतीरव नयति – हविर्द्धान – मॆव – त्रयोंवि एशतिश्च) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-(यदुभौ – देवासुराः मिथ – स्तेषा 🗸 – सुवर्गं – यद्वा अनीशानः – पुरोहविषि – तेभ्यः – सोत्तरवेदि – र्बब्डन् – देवस्याऽभिं वजः – शिरो वा – एकादश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-(यदुभा – वित्याह देवानां – यज्ञो देवेभ्यो – न रथाय – यजमानाय - परस्तादर्वाची - न्नव पञ्चाशत्)

षष्ठ काण्डे - द्वितीयः प्रश्नः (TS 6.2)

First and Last Padam of Second Prasnam of 6th Kandam ॥ (यदुभौ – दुह एवैनां)

॥ हरिः ओं ॥

॥ इति षष्ठ काण्डे द्वितीयः प्रश्नः – क्रम पाठः समाप्तः ॥

______

<u>Details of Panchati, Padam and Krama Vaakyam for</u> Kandam 6. Prasanam 2 (TS 6.2)

	Panchati	Padams	Krama
			Vaakyam
Anuvakam 1	7	341	409
Anuvakam 2	7	361	420
Anuvakam 3	5	266	308
Anuvakam 4	5	275	313
Anuvakam 5	5	263	303
Anuvakam 6	4	218	282
Anuvakam 7	5	253	288
Anuvakam 8	6	294	330
Anuvakam 9	4	226	266
Anuvakam 10	7	365	429
Anuvakam 11	4	223	281
Total →	59	3085	3629